

OTDK-DOLGOZAT

2014

**Magyarország versenyképessége földrajzi elhelyezkedése, valamint mérete
függvényében**

Competitiveness of Hungary, according to its geographical location and size

Kézirat lezárva: 2015. január 04.

Tartalomjegyzék

Ábrajegyzék	5
1. Bevezetés.....	1
2. A versenyképesség meghatározása	2
2.1. A versenyképesség nemzetközi összehasonlításának típusai	3
2.1.1. International Management Development	3
2.1.2. Global Competitiveness Index (Globális Versenyképességi Index)	4
3. Országok közötti verseny	5
3.1. "Országok között nem létezik verseny" szerinti elméletek	6
3.2. "Országok között létezik verseny" szerinti elméletek	7
3.3. Összehasonlítás alapja, értékelés módszertana.....	8
3.3.1. World Economic Forum.....	8
3.3.2. Növekedési Versenyképességi Index	8
4. Országok versenyképességének alakulása 1990-2014.....	12
4.1. Magyarország versenyképessége.....	13
4.1.1. Magyarország versenyképessége az 1990-es években.....	13
4.1.2. Magyarország versenyképessége az EU- csatlakozást követően, GCI- BCI tekintetében	15
4.1.3. Magyarország a Globális Versenyképességi Index tekintetében	17
4.1.4. Erősség, gyengeség	20
4.2. Lengyelország versenyképessége	21
4.2.1. Lengyelország versenyképessége az 1990-es években	21
4.2.2. Lengyelország versenyképessége az EU- csatlakozást követően, GCI- BCI tekintetében	23
4.2.3. Lengyelország a Globális Versenyképességi Index tekintetében	24
4.2.4. Erősség, gyengeség	29
4.3. Spanyolország versenyképessége	30
4.3.1. Spanyolország versenyképessége az 1990-es években	31
4.3.2. Spanyolország versenyképessége a 2000-es években, GCI- BCI tekintetében ..	33
4.3.3. Spanyolország a Globális Versenyképességi Index tekintetében	35
4.3.4. Erősség, gyengeség	40
4.4. Portugália versenyképessége	41
4.4.1. Portugália versenyképessége 1990-es években.....	41
4.4.2. Portugália versenyképessége a 2000-es években, GCI- BCI tekintetében.....	43
4.4.3. Portugália a Globális Versenyképességi Index tekintetében.....	45
4.4.4. Erősség, gyengeség	48
5. Országok Versenyképességének összehasonlítása.....	49

5.1. Magyarország- Portugália.....	49
5.2. Lengyelország- Spanyolország.....	51
5.3. Spanyolország- Portugália.....	52
5.4. Magyarország- Lengyelország	55
6. Összegzés	58
Irodalomjegyzék:.....	59
Mellékletek.....	I
1. melléklet.....	II
2. melléklet.....	IV
3. melléklet.....	VI

ÁBRAJEGYZÉK

1. táblázat: A növekedési versenyképességi index felépítési rendszere.....	11
2. ábra: A GCI indexben a statisztikai adatok átszámítása az 1-7-es skálára.....	11
3. ábra: A 12 pillér alindexeinek súlya a fejlődési szakasz függvényében	12
4. ábra: Magyarország átmeneti helyzete	13
5. ábra: Magyarország összesített versenyképessége 1994-1999.....	13
6. ábra: Magyarország intézményi versenyképessége.....	14
7. ábra: Infrastruktúra, pénzügy, menedzsment, technológia alakulása Magyarországon ..	15
8. ábra: A közigazgatás alakulása Magyarországon.....	15
9. ábra: Magyarország, Növekedési Versenyképességi Indexmutatók 2003-2005.....	16
10. ábra: Magyarország Üzleti Versenyképességi Indexe	16
11. ábra: Magyarország összesített versenyképessége 2006- 2014.....	17
12. ábra: Egészségügy és alapoktatás pillér, Makroökonómiai környezet Magyarországon	18
13. ábra: Magyarország munkaerő-piaci hatékonysága	18
14. ábra: Magyarország piac mérete, felsőoktatás és tréning, technológiai felkészültsége	19
15. ábra: Magyarország üzleti kifinomultságának alakulása	19
16. ábra: A 12 pillér szerinti versenyképességi rangsor Magyarországon	20
17. ábra: Lengyelország átmeneti helyzete	21
18. ábra: Lengyelország összesített versenyképessége 1994-1999.....	22
19. ábra: Lengyelország infrastruktúrája.....	22
20. ábra: Lengyelország pénzügyi és munkaerő alakulása	23
21. ábra: Lengyelország Növekedési Versenyképességi Index pillérei 2003-2005.....	24
22. ábra: Lengyelország Üzleti Versenyképességi Indexeinek alakulása	24
23. ábra: Lengyelország összesített versenyképessége 2006-2014.....	25
24. ábra: Lengyelország makroökonómiai környezete	26
25. ábra: Lengyelország egészség és oktatás pillére	26
26. ábra: Lengyelország munkaerő-piaci pillére	27
27. ábra: Lengyelország piac mérete.....	28
28. ábra: Innováció és üzleti kifinomultság Lengyelországban	28
29. ábra: A 12 pillér szerinti versenyképességi rangsor Lengyelországban	29
30. ábra: Spanyolország helyzete	31
31. ábra: Spanyolország összesített versenyképessége 1990- 1999	31
32. ábra: Hazai gazdasági erő és nemzetköziesedés, Spanyolország.....	32
33. ábra: Spanyolország munkaerő versenyképességének alakulása	32
34. ábra: Spanyolország pénzügy, közigazgatás és menedzsment alakulása.....	33
35. ábra: Spanyolország Makrogazdaság, Közintézmények, Technológia alakulása	34
36. ábra: Spanyolország vállalati működése, üzleti környezetének alakulása	34
37. ábra: Spanyolország összesített versenyképessége 2006- 2014.....	35
38. ábra: Spanyolország makroökonómiai környezetének alakulása.....	36
39. ábra: Spanyolország infrastruktúrája.....	36
40. ábra: Spanyolország pénzpiaci kifinomultsága.....	37
41. ábra: Spanyolország piaci mérete.....	38
42. ábra: Spanyolország üzleti kifinomultság, innováció alakulása.....	39
43. ábra: A 12 pillér szerinti versenyképességi rangsor Spanyolországban	40
44. ábra: Portugália helyzete	41
45. ábra: Portugália összesített versenyképességi eredménye 1990- 1999	41
46. ábra: Portugália infrastruktúrája.....	42
47. ábra: Portugália menedzsment és közigazgatás alakulása.....	43
48. ábra: Portugália összesített versenyképessége 2003-2005	43

49. ábra: Portugália makrogazdaság, közintézmények és technológia alakulása	44
50. ábra: Portugália Üzleti Versenyképességi Indexének alakulása 2003- 2005	44
51. ábra: Portugália összesített versenyképesség 2006- 2014.....	45
52. ábra: Portugália makroökonómiai környezete.....	45
53. ábra: Portugália pénzüpiaci kifinomultsága	46
54. ábra: Portugália munkaerő-piaci hatékonyságának és piaci méretének alakulása	47
55. ábra: A 12 pillér szerinti versenyképességi rangsor Portugáliában.....	48
56. ábra: Magyarország, Portugália alapkövetelmények alindexe	49
57. ábra: Magyarország, Portugália hatékonyságfokozók alindexe	50
58. ábra: Magyarország, Portugália innováció és kifinomultság alindexe.....	51
59. ábra: Lengyelország, Spanyolország, alapkövetelmények alindexe	51
60. ábra: Lengyelország, Spanyolország hatékonyság fokozók alindexe	52
61. ábra: Lengyelország, Spanyolország innováció és kifinomultság alindexe	52
62. ábra: Spanyolország, Portugália alapkövetelmények alindexe	53
63. ábra: Spanyolország, Portugália hatékonyságfokozók alindexe	54
64. ábra: Spanyolország, Portugália innováció és kifinomultság alindexe	54
65. ábra: Magyarország, Lengyelország alapkövetelmények alindexe	55
66. ábra: Magyarország, Lengyelország hatékonyságfokozók alindexe.....	55
67. ábra: Magyarország, Lengyelország innováció és kifinomultság alindexe.....	57

1. BEVEZETÉS

Főiskolai tanulmányaim folyamán volt szerencsém külföldön, az Erasmus ösztöndíjjal Lengyelországban, a Krakkói Gazdasági Egyetemen tanulni egy szemesztert, így bepillantást nyerhettem az ország gazdasági életébe. Az ott szerzett tapasztalatok alapján határoztam el, hogy szeretném összehasonlítani Magyarország gazdasági helyzetét és versenyképességét más nemzetközi országokkal.

A globalizálódó világban az elmúlt évtizedekben egyre nagyobb figyelmet tulajdonítottak a versenyképességnek, ezért döntöttem az országok nemzetközi versenyképességének összehasonlítása mellett.

Ugyan többen foglalkoznak e témával részletesebben, a közgazdaságtanban a versenyképességnek, mint fogalomnak nincs egységesen elfogadott meghatározása, így több mű más és más álláspontból közelíti meg a témát. Így a tanulmányom első részében kitértem a nemzetközi versenyképesség fő meghatározásaira, majd a továbbiakban a versenyképesség mérésének módszertanait is szemléltettem.

Az országok közötti versenyképesség vizsgálatára több elmélet született. Van, akik szerint csak vállalatok között létezik, országok között nem. Így az első hipotézisem, hogy létezik országok közötti verseny, ennek folyamán több elméletet fogok vizsgálni.

E tendenciát sok minden befolyásolhatja, de vannak tényezők, amelyek jobban és vannak, amelyek kevésbé. Feltételezésem szerint az ország mérete, valamint a földrajzi elhelyezkedése is befolyásolhatják az országok versenyképességét. A fő kérdés, hogy melyik a súlyozottan meghatározó tényező. Így a továbbiakban a World Economic Forum által évente kiadott Globális Versenyképességi Riport adatai alapján megvizsgáltam az országok versenyképességének alakulását, valamint elemeztem a fentebb említett kérdést.

Összehasonlításom kiindulópontjaként olyan országokat választottam, amelyeket mind a méretük, mind a földrajzi elhelyezkedésük szerint különböző szempontok alapján meg tudtam vizsgálni. Magyarországgal azonos földrajzi elhelyezkedése miatt Lengyelországot választottam, hiszen mindkettő a kelet-közép-európai régióhoz tartozik, viszont a legnagyobb különbség a két ország között a méretükben rejlik. Annak érdekében, hogy még pontosabb képet kapjak, e két országot hasonló területi nagyságú piacokkal hasonlítottam össze, melyek szintén azonos földrajzi területen helyezkednek el. Ezért választottam Spanyolországot valamint Portugáliát.

2. A VERSENYKÉPESSÉG MEGHATÁROZÁSA

A versenyképesség azoknak a tulajdonságoknak az összessége, amelyek hozzásegítenek valamely – például művészeti, sport stb. – verseny megnyeréséhez, vagy legalább is a jó helyezés eléréséhez. Ez más szavakkal azt jelenti, hogy a verseny győztese egyben a „legversenyképesebb” is. A gazdasági és vezetési elméletben, mivel nincs általános, nemzetközileg is elismert definíciója a versenyképességnek, több értelmezést is találtam. Chikán Attila definíciója alapján: „egy nemzetgazdaság versenyképessége a nemzetgazdaság azon képességeit jelenti, hogy a nemzetközi kereskedelem támasztotta követelményeknek megfelelően úgy képes létrehozni, termelni, elosztani és/vagy szolgáltatni terméket, hogy közben saját termelési tényezőinek hozadéka növekszik. A versenyképesség vizsgálata és kutatása e definíció szerint azt jelenti, hogy az adott nemzetgazdaságban rendelkezésre álló és megújítható erőforrások felhasználását állítjuk vizsgálódásunk központjába. A versenyképesség nemzetközi megmérettetést jelent, azaz a nemzetközi kereskedelemben való részvétel és az erre való képesség jelenti a gazdaság alkalmazkodásának és teljesítményének igazodási pontját.” (Czako-zoltayné-Chikán, 2002, p. 30.)

Egyszerűbben megfogalmazva a versenyképesség szervezetek versenye, melynek az a célja, hogy gazdasági előnyöket érjen el a piacon. Ezek a szervezetek lehetnek vállalatok, fogyasztók, országok, vagy ezek társulásai. Gazdasági szempontból tekintve a verseny tárgyai lehetnek anyagi javak, pénzügyi szolgáltatások, vagy olyan termelési tényezők, mint a munkaerő, a tőke és a föld. (Bemat-Poteralski, 2006, p. 7.)

Csoportosítva a verseny résztvevőit, három szintet különböztetünk meg:

- gazdasági szervezeteket,
- az országokon belüli földrajzi vagy gazdasági régiókat,
- az országokat, azaz a nemzetgazdaságokat.

Jelen esetben az országok versenyképességével, azaz a *makroökonómiai* nemzetközi összehasonlítások egyik fajtájával fogok foglalkozni. (Szilágyi, 2008, p. 7.)

Hasonlóan a vállalatokéhoz, az államok versenybeli célja, hogy olyan eredményt érjenek el, mely ezeket az országokat versenyelőnyhöz juttatja. Ezért azok az államok lesznek versenyképesek a termelékenység növelése és az üzlet jövedelmezősége következtében, melyek megteszik a megfelelő intézkedéseket, hogy támogassák a versenyt, növeljék a tőke felhalmozódást, újítást és a piaci szerkezet hatékonyságát. (Bemat-Poteralski, 2006, p. 7.)

2.1. A VERSENYKÉPESSÉG NEMZETKÖZI ÖSSZEHASONLÍTÁSÁNAK TÍPUSAI (SZILÁGYI, 2008, PP. 7-8.)

A versenyképesség nemzetközi összehasonlítására több munka is született. Ezek sok mindenben különböznek egymástól, például az összehasonlításba bevont országok számában és körében, másrészt a mutatószámok mennyiségében, választékában és a segítségükkel végzett műveletekben.

Ami a vizsgálatba bevont országok számát és körét illeti, megkülönböztetünk „*célország központú*” és „*célország nélküli*” összehasonlításokat. Előbbit azok az intézmények készítik el, amelyek saját országuk versenyképességét szeretnék összemérni, például a környező országokéval. A „*célország nélküli*” összehasonlításokkal inkább a nemzetközi szervezetek foglalkoznak.

A „*célország központú*” összehasonlítások közül az egyik legigényesebb elemzés, a Gazdaságkutató Intézet „Versenyképességi Évkönyv 2009” c. kiadványa. Magyarország mintegy 20 országhoz viszonyított pozícióját mutatja be, ábrázolja és értékeli a 2000 óta bekövetkezett változások irányát és mértékét.

„A *célország nélküli*” összehasonlítások jellegzetesen a nemzetközi szervezetek tevékenységi körébe tartoznak. Ilyen például a tagországok versenyképességének összemérése, de vannak olyan összehasonlítások is, amelyeknél szervezeti tagság nem feltétele az összehasonlításban való szereplésnek. Ezek közül két nagyszabású modellt szeretnék bemutatni:

Az egyik a lausanne-i székhelyű International Institute for Management Development (IMD), mely 1989-től kezdve publikál nemzetközi összehasonlításokat a versenyképességről.

A másik a Világgazdasági Fórum (World Economic Forum – WEF) által minden évben közzétett „Globális Versenyképességi Index” (Global Competitiveness Index – GCI), amely hasonlóságokat és különbségeket egyaránt mutat – mind eljárásait, mind eredményeit tekintve – az IMD rangsorával.

2.1.1. International Management Development (Szilágyi, 2008, p. 11.)

Az IMD rendszere igen nagy adatbázist, 329 indikátort használ a 60 ország versenyképességének összehasonlítására. A „végeredmény” egy ország sorrend a leginkább versenyképes nemzetgazdaságtól a kevésbé versenyképesig.

Tartalmát tekintve a 329 változó négy nagy területet fed le: a gazdasági teljesítményeket, az állami tevékenység hatékonyságát, az üzleti szféra hatékonyságát és az

infrastruktúrát. A négy nagy versenytényező további, egyenként öt „altényezőt” tartalmaz. A rendszer alapstruktúrája tehát a következő:

1. *Gazdasági teljesítmények*: ide tartoznak a nemzetgazdaság makroökonómiai eredményei, a következő altényezők szerint: 1.1. Belföldi gazdaság, 1.2. Nemzetközi kereskedelem, 1.3. Külföldi beruházások, 1.4. Foglalkoztatás, 1.5. Árak.

2. *Az állami (kormányzati) tevékenység hatékonysága* a versenyképesség elősegítésében: 2.1. Állami pénzügyek, 2.2. Adópolitika, 2.3. Intézményi keretek, 2.4. Gazdaságra vonatkozó törvényi szabályozás, 2.5. Szociális keretek.

3. *Az üzleti szféra hatékonysága*: az az általános környezet, amely a vállalatokat innovatív, profitorientált és felelősségteljes tevékenységre készíteti: 3.1. Termelékenység, 3.2. Munkaerőpiac, 3.3. Pénzügyek, 3.4. Irányítási gyakorlat, 3.5. Üzleti magatartás és értékrend.

4. *Infrastruktúra*: annak mértéke, amelyben a technológiai, tudományos és humán források kielégítik az üzleti szféra szükségleteit. 4.1. Általános infrastruktúra, 4.2. Technológiai infrastruktúra, 4.3. Tudományos infrastruktúra, 4.4. Egészségügy, 4.5. Oktatás.

Ugyan tekintélyes méretű ez a lista és figyelemreméltó a módszertan, érdemes feltenni a megbízhatóság kérdését, mivel a 60 ország statisztikájának színvonala nem egyforma. Másrészt a 60 ország 329 adatának csak mintegy kétharmada származik közvetlenül nemzeti vagy nemzetközi statisztikákból, ezeket az adatokat szokás „hard data” – kemény adat – megjelöléssel illetni. A 329 felhasznált indikátornak az 1/3-a származik az IMD Vezetői Véleményfelméréséből, amelyet több mint 4200 vállalatvezetővel folytatnak le, ez az ún. Executive Opinion Survey.

2.1.2. Global Competitiveness Index (Globális Versenyképességi Index) (Szilágyi, 2008, pp. 13-14.)

A Világgaazdasági Fórum által évenként közzétett, és évenként kisebb-nagyobb mértékben bővülő versenyképességi összehasonlítás (Global Competitiveness Index – GCI) 148 országra terjed ki. Míg az IMD-ben a nemzeti vagy nemzetközi statisztikán alapuló adatok („hard data”) kétharmad arányt, a szakértői becslésből, az Executive Opinion Surveyből származó adatoké egyharmadot tesz ki, addig a GCI-ben ez az arány fordított. Ez a fejlődő országok egyre növekvő számának tulajdonítható.

Hasonlóan az IMD „versenytényezőihez” itt ún. pilléreket találunk, szám szerint tizenkettőt, melyek megfelelő kombinációja három alindexet definiál:

Alapkövetelmények alindex:

1. pillér: Intézmények
2. pillér: Infrastruktúra
3. pillér: Makroökonómiai stabilitás
4. pillér: Egészségügy és alapoktatás

Hatékonyságfokozók alindexe:

5. pillér: Felsőoktatás és képzés
6. pillér: Termékpiaci hatékonyság
7. pillér: Munkaerő-piaci hatékonyság
8. pillér: Pénzpiac kifinomultsága
9. pillér: Technológiai felkészültség
10. pillér: Piacméret

Innováció és kifinomultság alindex:

11. pillér: Üzleti kifinomultság
12. pillér: Innováció

Mivel tanulmányom elkészítése folyamán az országok versenyképességének összehasonlításához ezt a megközelítést választottam, későbbiekben részletesebben bemutatom a pilléreket, valamint az eljárásának és számításának módját, de először az összehasonlítás alapjául szolgáló országok gazdasági hátterét szeretném ismertetni.

3. ORSZÁGOK KÖZÖTTI VERSENY

A régiók közötti verseny új jelenség a globális fejlemények következtében, így a gazdaságfejlesztést is új alapokra kellett helyezni. Felmerülhet a kérdés, hogy régiók között létezik egyáltalán verseny? A gazdasági egységek közötti verseny a gazdasági előnyökért folyik, az országok közötti verseny a jólét és az életszínvonal emelkedéséért. A verseny térbeliségéhez kapcsolódva két kérdéskör merülhet fel: a vállalatok közötti térbeli verseny, valamint a térségek, régiók közötti verseny. Az utóbbit tekintve két eltérő álláspont figyelhető meg. Az egyik vélemény szerint országok esetében nem beszélhetünk igazi versenyről, a másik szerint létezik, csak alapvetően eltérnek a vállalatok között megfigyelhető versenytől. Az országok közötti versennyel kapcsolatban szintén két véleményt fogalmaztak meg. Az

egyik szerint az ország gazdasági teljesítménye úgyszólván nőhet, ha nem más országok rovására fejlődnek, azaz mindenki nyertes lehet, a másik vélemény szerint napjainkban az abszolút előnyök egyre fontosabbá válnak, emiatt igen erőteljes verseny van az országok között. Ebből következik, hogy ha egy ország nem vezet megfelelő gazdaság- és társadalompolitikát, akkor a nemzetközi versenyben vesztes lehet, mivel a piaci automatizmustól nem várható el a fejlődés élénkítése. (Lengyel, 2010, pp. 99-101.)

3.1. "ORSZÁGOK KÖZÖTT NEM LÉTEZIK VERSENY" SZERINTI ELMÉLETEK

A témakörrel kapcsolatban Paul Krugman markáns véleménye szerint nem létezik országok közötti verseny, az csak a vállalatok között figyelhető meg. Szerinte a verseny szó kiejtésénél mindenki „győztes-vesztes” kategóriában gondolkodik, pedig a világgazdaságban ez másképp működik. Véleménye szerint az országok saját komparatív előnyeik alapján specializálódhatnak, így mindegyik ország egyidejűleg javíthat helyzetén, javulhat polgárainak életszínvonala. Szerinte „a reáljövedelem és az életszínvonal növekedését, egy ország fő gazdaságpolitikai céljait a termelékenység határozza meg” Krugman ezenfelül a politikusokra és a közvéleményre tekintettel sem a verseny, sem a versenyképesség kifejezéseket nem tartja elfogadhatónak az országokra vonatkoztatva. (Lengyel, 2010, pp. 101-102.)

Ezzel a véleménnyel ért egyet a Cracow University of Economic lengyel tanára Piotr Stanek, akitől az International Economic órát volt szerencsém hallgatni. Véleménye szerint ahelyett, hogy egy ország versenyképességét firtatnánk, jobban kéne aggódnunk az ország üzleti környezetének a fejlődésétől annak érdekében, hogy egy adott cég könnyebben elérje céljait. Így tehát jobb próbálkozás lenne értékelni az üzleti környezetet, mint ahogy azt a World Investment Prospect Survey 2009-2011-ben teszi, ahol a befektetések vonzerejét három különböző iparágon keresztül vizsgálták. Ideális esetben minden egyes vállalatnak meg kéne vizsgálnia, hogy az adott ország gazdasági környezete megfelel-e a prioritásuknak. Például most Lengyelország nagyon versenyképes a számviteli központokban és általában a megosztott szerviz központokban.

Ezeket a példákat említve a témához kapcsolódóan kötelező megemlítenem még egy nevet. Michael Porter szerint a versenyképesség szintén többértelmű, hiszen mást értenek ez alatt a vállalati szakemberek, mást a politikusok, megint mást az elméleti közgazdászok. Véleménye szerint a nemzetgazdaság alapvető célja a magas életszínvonal teremtése, így a versenyképesség egyetlen értelmezhető koncepciója nemzetgazdasági szinten a nemzeti

termelékenység. Tehát szerintük a nemzetközileg piacképes termékek és szolgáltatások előállításának hatékonysága határozza meg általában a versenyképességet. (Lengyel, 2003, pp. 178-179.)

3.2. "ORSZÁGOK KÖZÖTT LÉTEZIK VERSENY" SZERINTI ELMÉLETEK

Többen tagadják a fent említett állításokat a termelékenység kizárólagos szerepéről, hiszen vannak olyan országok, melyeknél az egyes iparágakba külföldi tulajdonos fejlett technológiát vezetett be, ezáltal magas lett a termelékenység, viszont az életszínvonal emelkedését ez nem hozta magával. Azóta Porter is megváltoztatta a véleményét és használja a versenyképesség fogalmát, ezenfelül kísérletet tett a verseny új közgazdaságtanának kidolgozására is. (Lengyel, 2003, p. 179.)

Széles körben elterjedt felfogás szerint a makrogazdaságok nemzetközi versenyképessége mérhető. Több kísérlet is történt a versenyképesség vizsgálatához kidolgozott megközelítések tipizálására. A versenyképesség értelmezésére főleg a gazdaságtudomány képviselői törekedtek, elsősorban a vállalati stratégiai menedzsment szempontjait általánosítva, tekintettel a gazdaságpolitika elvárásaira. (Lengyel, 2003, pp. 179-180.)

Magyar Tudományban fogalmazta meg Szentés Tamás, miszerint „a Világgazdasági Fórum (WEF) jelentései éppúgy, mint más intézmények (például az International Institute for Management Development) versenyképességi jelentései is kétségtelenül igen tanulságosak és a tárgyalt országokra vonatkozó információk rendkívüli gazdagságával jellemezhetők. Hatalmas munka áll mögöttük, és minden bizonnyal serkentőleg hatnak az egyes kormányzatokra azáltal, hogy egyfajta check-listet prezentálnak a versenyképesség remélt javítására teendő intézkedések meghozásához. A jelentésekben alkalmazott mutatószámok gyarapodása, valamint a versenyképesség, illetve fejlődés fenntarthatósága ökonómiai és társadalmi feltételeinek fokozott figyelembevételével mindinkább javítják azok tartalmát és felhasználhatóságát.” (Szentés, 2012)

Továbbiakban nem szeretném részletezni a versenyképesség különböző értelmezéseit, illetve felfogásait. A következőkben elfogadom, hogy létezik versenyképesség, ezenfelül egyetértek, hogy létezik országok között is verseny, és ezt szeretném gyakorlati példákon keresztül is bemutatni.

3.3. ÖSSZEHASONLÍTÁS ALAPJA, ÉRTÉKELÉS MÓDSZERTANA

3.3.1. World Economic Forum

A WEFORUM kutatásai során arra keresi főként a választ, hogy mi okozza a gazdasági növekedésben, és az egy főre jutó jövedelem értékében azokat a különbségeket, melyek a nemzetgazdaságok között tapasztalhatóak. 1995-ig a lausanne-i IMD-vel egyetemben végezték a kutatásokat, majd különváltak. Ezután újabb váltás következett, 1998 óta a WEFORUM megközelítését kettősség jellemzi, azonban mindkét indexe a növekedés ütemét és szintjét hivatott bemutatni, és efelől megközelíteni a versenyképességet. A Növekedési Versenyképességi Index (GCI) a gazdasági növekedési képesség felől vizsgálja a versenyképességet, míg az Üzleti Versenyképességi Index (BCI) a mikrogazdasági versenyképességet értékeli. (Báthory, 2005, p. 25.)

2006-2007-ben szintén új módszer bevezetésére került sor, mely által a növekedési indexet felváltotta a Globális Versenyképességi Index (GCI). Erre az újításra az egyre erősödő globalizációs folyamatok hatása és a bevont országok nagymértékű heterogenitása miatt volt szükség. (Lukovics, 2008, p. 59.)

3.3.2. Növekedési Versenyképességi Index

A Növekedési Versenyképességi Index (GCI) a gazdasági növekedés ütemét próbálja megragadni az egyes országokban. Saját megfogalmazott definíciója szerint „a versenyképességi tényezők, politikák és intézmények összessége, mely egy nemzetgazdaságban meghatározza a termelékenység szintjét, és ezáltal megszabja az adott gazdaság által elérhető jóléti szintet.” Mindemellett „a termelékenység az, mely meghatározza a megtérülési rátákat és a gazdaság egészének növekedési rátáit is.” (Báthory, 2005, p. 25.)

Ahogy már a korábbi fejezetben megjegyeztem, három pilléren nyugszik az elemzés: az alapkövetelmények alindexén, azaz a makroökonómiai környezeten, a hatékonyságfokozók alindexén, azaz az ország közintézményeinek állapotán és az innováció és kifinomultság alindexén, azaz az ország technológiai felkészültségén. (Báthory, 2005, p. 31.)

A pillérek differenciálása szerepet játszik a különböző országok felosztottságában, így az országokat is három részre osztja fel, gazdasági fejlettségük függvényében:

- A legkevésbé fejlett országok gazdaságában a termelési tényezők jelentik a legfontosabb húzóerőt, ezért a pillérek közül itt az intézmények, az infrastruktúra, a makroökonómia, valamint az egészségügy és alapfokú oktatás játsszák a legfontosabb szerepet.

- A fejlettség következő fokán a hatékonyság a fő húzóerő; az ezt szolgáló tényezők (pillérek) a magasabb fokú szakoktatás, a piaci hatékonyság és a technológia.
- A legmagasabb szintű gazdaságokat az innováció viszi előre, amely mellett az üzleti élet körülményei is meghatározó pilléreknek számítanak. (Szilágyi, 2008, p. 14.)

A három alindexen belül található a 12 pillér, melyek a következők:

1. Intézmények: Az intézményi környezetet vizsgálja, melyet a jogi és adminisztratív keretek határoznak meg, amin belül az egyének a cégek és a kormányok a jólét megteremtésére hatnak.
2. Infrastruktúra: Ezen belül kerül elemzésre a jól fejlett közlekedés (utak, vasút, légiközlekedés), kommunikációs infrastruktúra hálózata (villamos energia és távközlés).
3. Makroökonómiai stabilitás: Melyben tanulmányozták, hogy a futó költségvetési hiány mi módon korlátozza a kormány jövőbeni képességét, hogy reagálni tudjon az üzleti ciklusokra.
4. Egészségügy és alapoktatás: Hosszú távon fontos lesz, hogy a forráselosztásnál elkerüljék ezeken a kritikus területeken a csökkenést, annak ellenére, hogy az államoknak csökkenteniük kell a költségvetést az elmúlt években kialakult pénzügyi teher miatt.
5. Felsőoktatás és képzés: Itt vizsgálják a gimnáziumi és felsőfokú oktatásban tanulók arányát, ezenfelül magába foglalja az oktatás minőségének értékelését.
6. Termékpiaci hatékonyság: A WEF szerint a legjobb környezet az árucseréhez, a minimum akadály, azaz minimum kormányzati beavatkozás az üzleti tevékenységekbe.
7. Munkaerő-piaci hatékonyság: A WEF alapján, hogy a dolgozók az egyik gazdasági tevékenységből a másikba gyorsan tudjanak váltani viszonylag alacsony költség mellett, a munkaerőpiacnak rugalmasnak kell lennie, és lehetővé kell tennie a bérek ingadozását társadalmi zavarok nélkül.
8. Pénzpiac kifinomultsága: A pénzügyi piacok azokba fektetik forrásaikat, ahol legnagyobb a várható hozam a vállalkozói és befektetői projektek esetében. A pénzügyi piacoknak megfelelő szabályozásra volna szüksége.
9. Technológiai felkészültség: Ez a pillér méri, hogy a gazdaság mennyire fogadja el a meglévő technológiát annak érdekében, hogy az iparágak fokozzák a termelékenységüket, különös hangsúllyal arra a képességre, hogy ki tudják használni az

információs és kommunikációs technológiákat a mindennapi tevékenységekhez és a gyártási folyamatokat a hatékonyság és a versenyképesség növeléséhez.

10. Piacméret: A piaci méretnek az intézkedéseit mind a hazai, mind a külföldi piacok is tartalmazzák.
11. Üzleti kifinomultság: Két részből áll, melyek kapcsolódnak egymáshoz. Az ország egész üzleti hálózatának a minőségéből, és az egyes cégek működésének és stratégiájából áll össze.
12. Innováció: Ez az index elvárja a megfelelő mennyiségű beruházást a kutatás és fejlesztésbe (K+F), különösen a magánszektor, a magas színvonalú tudományos kutató intézetek, az egyetemek és az ipar közötti tudományos együttműködésre és a szellemi tulajdon védelmére. (Martin, 2014)

Összefoglalásképp az alábbi táblázatban szemléltetem, hogy is épül fel mindez, azaz a 12 pillér mely három csoportba tartozik, így tisztábban látható, hogy az országokat kategorizáló húzóerők is mely elemekhez tartoznak.

1. táblázat: A növekedési versenyképességi index felépítési rendszere

Növekedési Versenyképességi Index		
Alapkövetelmények alindexe	Hatékonyságfokozók alindexe	Innováció és kifinomultság alindexe
1. pillér: Intézmények	5. pillér: Felsőoktatás és képzés	11. pillér: Üzleti kifinomultság
2. pillér: Infrastruktúra	6. pillér: Termékpiaci hatékonyság	12. pillér: Innováció
3. pillér: Makroökonómiai környezet	7. pillér: Munkaerő-piaci hatékonyság	
4. pillér: Egészségügy és alapfokú oktatás	8. pillér: Pénzpiaci kifinomultság	
	9. pillér: Technológiai felkészültség	
	10. pillér: Piac mérete	
Tényező vezérelt gazdaságok	Hatékonyság vezérelt gazdaságok	Innováció vezérelt gazdaságok

Forrás: saját készítés http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf alapján

Ahogy már megjegyeztem, az indexek kérdőíves (Executive Opinion Survey=2/3 arány), illetve statisztikai adatokra egyaránt támaszkodnak („hard data”=1/3 arány), melyek 1-7-ig terjedő skálán kerülnek megjelölésre. A kérdőívben több mint 13000 vezetőt kérdeztek meg, amelyben a válaszokat 1-7-ig pontozhatták. Az index másik forrása a nyilvánosan elérhető gazdasági és statisztikai adathalmaz. Ezen adatokat egy meghatározott képlettel számolják át a 7-es skálának megfelelő értékre, mely képlet a következő:

$$6 * \frac{\text{country value} - \text{sample minimum}}{\text{sample maximum} - \text{sample minimum}} + 1$$

2. ábra: A GCI indexben a statisztikai adatok átszámítása az 1-7-es skálára

Forrás: Báthory, 2005, p. 32.

azaz, az adott országra kapott valamely értékből kivonják a mintában kapott legalacsonyabb értéket, majd elosztják a minta legmagasabb és legalacsonyabb értékeinek különbségével, ez a relatív súlyt felszorozzák hattal, végül pedig hozzáadnak egyet.” (Báthory, 2008, p. 32.)

Ezenfelül a WEF mozgó súlyozást alkalmaz. Ez azt jelenti, hogy a három versenyképességi típusnál az egyes alindexek eltérő súllyal szerepelnek, mely az alábbi táblázatban látható: (Lukovics, 2008, p. 60.)

Megnevezés	Tényező vezérelt %	Hatékony vezérelt %	Innováció vezérelt %
Alapkövetelmények	60	40	20
Hatékonyágfokozók	35	50	50
Innováció és kifinomultság	5	10	30

3. ábra: A 12 pillér alindexeinek súlya a fejlődési szakasz függvényében

Forrás: Lukovics, 2008. p. 60

Így tevődik össze a végső rangsor, viszont versenyképességi összehasonlításomban nemcsak a végső rangsor alapján fogom összevetni az országokat, hiszen a könyv nemcsak ezt ismerteti, hanem a három alindex, sőt a 12 pillér szerinti sorrendet is.

4. ORSZÁGOK VERSENYKÉPESSÉGÉNEK ALAKULÁSA 1990-2014

Az 1990-es évektől szeretném vizsgálni az ország versenyképességének alakulását, azonban módszertanilag teljes összehasonlító elemzést nem tudok végezni. Ennek oka, hogy az 1990-es évek második felétől fokozatosan kerültek be a felmérésekbe a közép-kelet-európai országok, ezenfelül az eredmények kimutatása is alapvetően megváltozott 2006-tól, amikor az új módszer bevezetésre került Global Competitiveness Index (GCI) néven. Ennek következtében, ugyan az 1990-es évektől kívánom ismertetni az országok versenyképességének változását, megbízható összehasonlítást csak a 2006-os évtől megjelent GCI keretén belül tudok végezni. (Oblath-Bartha-Nagy-Vakhal, 2009, p. 65) A mutatók alakulását ábrán is szemléltetem, melyben az x tengely az éveket, az y tengely az országok sorrendben elfoglalt helyezését jelöli.

4.1. MAGYARORSZÁG VERSENYKÉPESSÉGE

Mint említettem a három pillér három részre osztja fel az országokat a gazdasági fejlettségük függvényében. Magyarország jelenleg átmeneti helyet foglal el a hatékonyság vezérelt gazdaságból az innováció vezérelt gazdaságba:

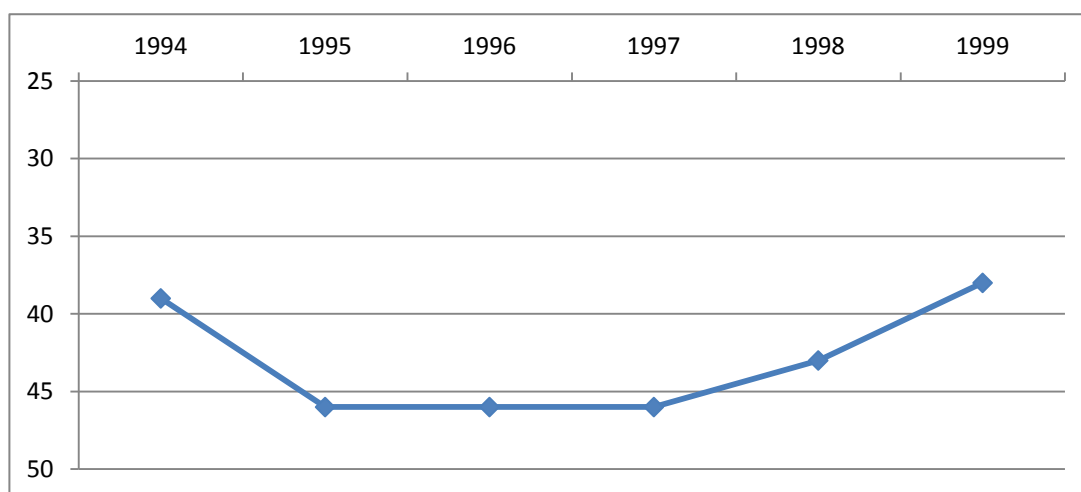

4. ábra: Magyarország átmeneti helyzete

Forrás: WEF, 2014

4.1.1. Magyarország versenyképessége az 1990-es években

Magyarország összesített versenyképessége viszonylag könnyen megállapítható, ugyanis 2000-ig folyamatos pozíciójavulás figyelhető meg. A kilencvenes évek versenyképességének javulása leginkább a makrogazdasági mutatók kedvező alakulásának, a nemzetközi kapcsolatok eredményes fejlesztésének, a gazdasági internacionalizálódásnak, a politikai stabilitásnak és az innovációs tevékenységnek tudható be. Ezt követően az 1990-es évek második felében kiemelkedően javult az ország versenyképessége. (Kerepesi, 2000, p. 38.)

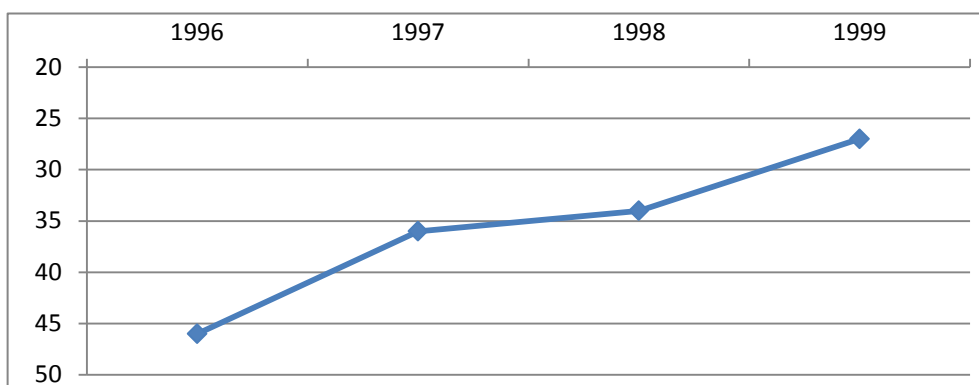

5. ábra: Magyarország összesített versenyképessége 1994-1999

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Magyarország hazai gazdasági ereje 5 helyet rontott 1994-ről 1995-re, nyitottságában ellenben változó eredményeket mutat a '90-es évek második felében.

Makrogazdasági és intézményi feltételei a versenyképesség tekintetében fokozatosan javultak a kilencvenes évek második felében, mely az évtized elején bekövetkezett teremtő rombolásnak köszönhető. Az 1990-es évek közepén a makrogazdasági stabilizáció a tőkebeáramláshoz köthető. A nemzetgazdaság eredményeit a kilencvenes évek első felében 90%-ban, vagy teljes mértékben külföldi tulajdonban lévő feldolgozóipari vállalkozások határozták meg. 1998-ra azonban 40%-ra növelték a hozzájárulásukat a pozitív eredményekhez a hazai tulajdonban lévő vállalkozások. Mivel az intézményi hálózat kiépítésre került, eredményében folyamatos javuló tendenciát figyelhetünk meg, így 1999-re a 27. helyet foglalta el. (Kerepesi, 2000, p. 38.)

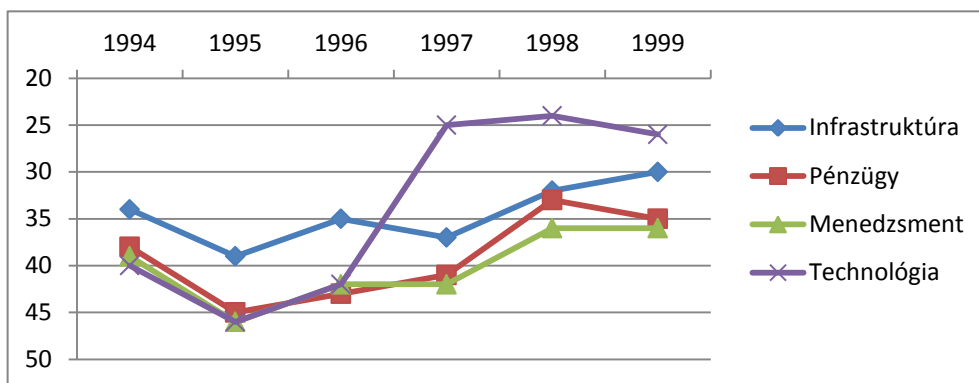

6. ábra: Magyarország intézményi versenyképessége

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A munkaerő-piaci tényezők már korábban megfelelő alapot nyújtottak a versenyképesség szempontjából, mely jórészt a megfelelő képzettségnek köszönhető. Ezen a téren az összesített versenyképességhez közeli mutatókat láthatunk, 1999-ben a 37. helyen állt.

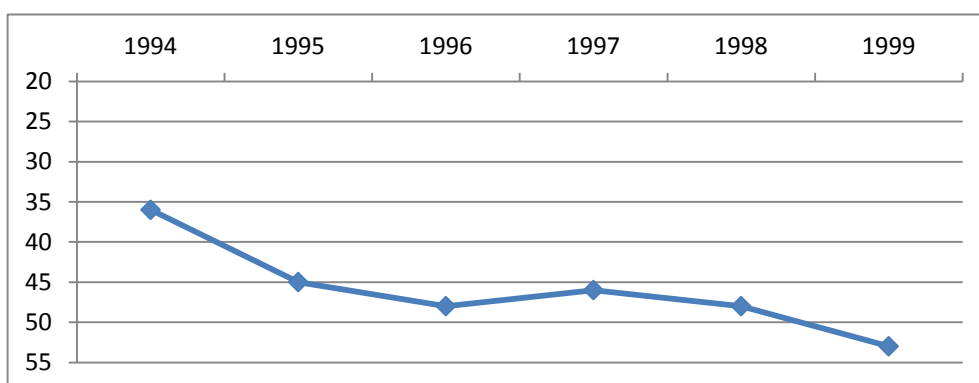
Infrastruktúra, management, pénzügyi és különösen a technológiai szektor területén jelentős volt a fejlődés. Pozíciójukban is folyamatos javulás látható, így hozzásegítve az összesített versenyképesség javuló átlagához. Míg 1995-ben mind a négy tényezőben csökkenést láthatunk, utána gyorsabb-lassabb javulás figyelhető meg. 1997-ben a technológia hatalmas mértékben megugrott, ez az üzleti hírközlési és az információval kapcsolatos szolgáltatások elterjesztésének volt köszönhető. (Fekete, 2014) A statisztika szerint az infrastruktúra a 30., a pénzügy, melyben a banki szektor átalakításra került a 35., a menedzsment a 36. és a technológia a 26. helyen állt. (Kerepesi 2000, pp. 38-39.)

7. ábra: Infrastruktúra, pénzügy, menedzsment, technológia alakulása Magyarországon

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A piaczgazdasági átmenet, a társadalmi politikai változások és a korábbi korszerűtlen, versenyképtelen struktúra következtében a közigazgatás tekintetében romló tendencia látható. (Kerepesi, 2005, p. 38.) Ez az egyetlen pillér, melyben folyamatos csökkenés figyelhető meg, és míg 1994-ben a 36. helyen állt, 1999-re az 53. helyre esett vissza.

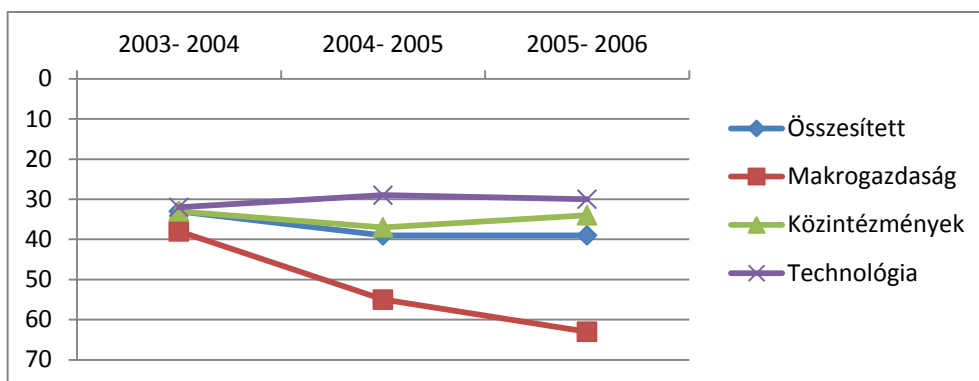
8. ábra: A közigazgatás alakulása Magyarországon

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

4.1.2. Magyarország versenyképessége az EU- csatlakozást követően, GCI- BCI tekintetében

Míg 2000-ig egyértelmű Magyarország versenyképességi pozíciójavulása, 2000 után súlyos pozícióromlás látszódik. A technológia transzfer javítja a helyzetet, bár 2004-től ebben a mutatóban is pozícióromlás látható. A közintézmények terén még enyhe javulás is látható, de az átlagtól még így is elmarad. Leginkább súlyosbítja a helyzetet a makrogazdaság, melynek szinte minden metszetében kedvezőtlen hatást gyakorolt Magyarország versenyképességére. Ilyen például az államháztartási deficit mértéke, a kormányzati kiadások gyakran pazarlónak érzékelt jellege, a megtakarítások alacsony, illetve az infláció viszonylag magas szintje.

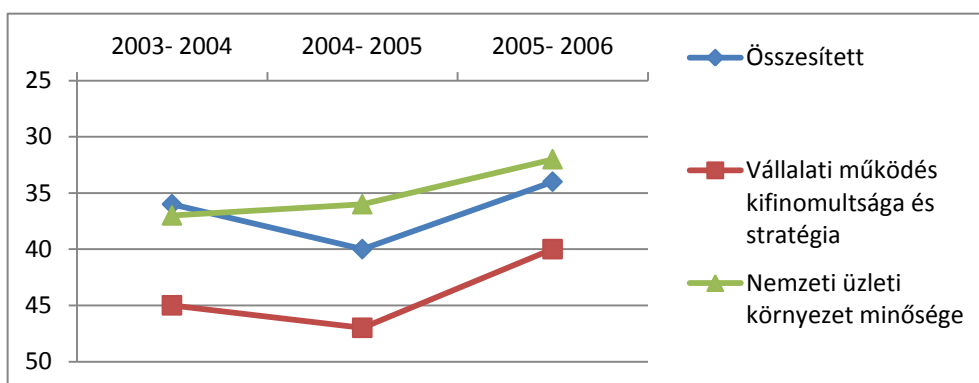
(Pellényi, 2005, p. 26.) 2003-ról 2005-re 25 pozíciót rontott, így 38. helyezése helyett a 63. helyre csúszott vissza. A kelet-európai országok között ez az eredmény a legrosszabb.

9. ábra: Magyarország, Növekedési Versenyképességi Indexmutatók 2003-2005

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az Üzleti Versenyképességi Index tekintetében megfigyelhető, hogy az EU-s csatlakozás után folyamatos javulást mutat. Míg 2003-2004-ig mind a két mutató csökkent, 2005-re a vállalati működés kifinomultsága szerint a 40., a nemzeti üzleti környezet minősége a 32. helyen állt. A nemzeti üzleti környezeti tényezőt tekintve előnynek mondható a vállalkozások alapítása és a bürokratikus eljárások könnyebbé válása, valamint a külföldi tulajdonra vonatkozó korlátozások csekély mértéke. Ellenben hátránynak tudható be a vállalkozások klaszteres fejlődésének gyengesége és a vevői ízlés kifinomultságának hiánya. A vállalati működés tekintetében elsőként szintén az előnyt ismertette a márkapolitika számít egyedül viszonylagos erénynek, miközben a kapcsolattartással, az együttműködéssel és az emberi viszonyokkal kapcsolatos tényezők jelentős hátránynak tudhatók be. (Pellényi, 2005, pp. 26-27.)

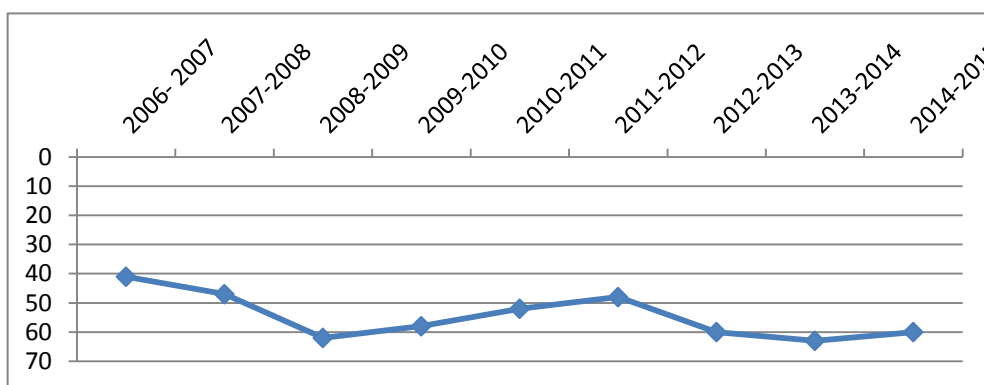

10. ábra: Magyarország Üzleti Versenyképességi Indexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

4.1.3. Magyarország a Globális Versenyképességi Index tekintetében

Mint korábban említettem, megfelelő összevetést ettől az évtől fogok tudni írni, mivel erre az időszakra forrt össze a versenyképességnek a végleges megközelítése. Így megfigyelhetjük, hogy az EU átlagához történő felzárkózás először lelassult, majd teljesen leállt, teljesítménye egységesen rossznak mondható mind a három alindex tekintetében. 2006-tól 2008-ig 21 helyet rontott, bár 2008-tól javuló tendenciát mutat, 2011 után újabb zuhanás látható. A legfőbb problémát az jelenti, hogy nem lehet egy olyan mutatót sem kiemelni, ami különösen javítaná a versenyképességi helyzetet.

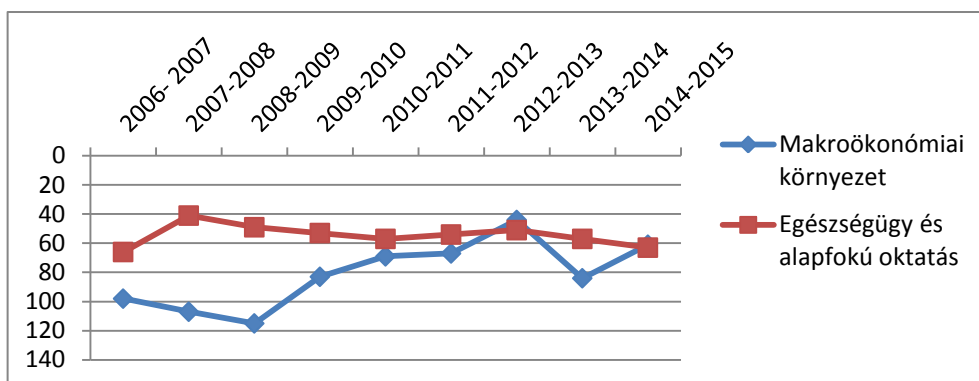
11. ábra: Magyarország összesített versenyképessége 2006- 2014

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az alapkövetelmények szerinti négy pillért tekintve az intézmények kivételével az eredmények az összesített átlaghoz közelítenek. Az intézményi pillér helyzete különösen rosszul alakult, 2010-ig meredek pozícióromlás látható, majd a következő évben enyhe javulás, további években újabb csökkenés tapasztalható. Ez a magas adóterhek, a közösségi alapokhoz való gyenge hozzájárulás, a túl nagy állami szerepvállalás és a gyenge közbizalom miatt alakul így. (Index, 2011) 2014-re a 12 pillért egybevetve is a második legrosszabb mutató, így jelenleg a 83. helyen áll.

Az egészségügyet és alapoktatást, valamint a makroökonómiai környezetet megfigyelve szinte ugyanazt a helyezést érték el. Szembetűnő különbség viszont, hogy míg a makroökonómiai környezet viszonylagos javulást, az előbbi folyamatos romlást mutat. A javulásnak mondott makroökonómiai környezetet jobban megfigyelve szélsőséges eredményeket tanúsít, így igazából a stabilitás hiánya az egyik legsúlyosabbnak vélt gond. 2008-ig nem fenntartható gazdasági tendencia volt érzékelhető. Azután bár javuló eredményeket tanúsít, mégis jókora problémának számít a nagy adósság, ezen belül legfőképp

a devizaadósság. Ugyan az előző évhez képest javult, az európai átlaghoz képest még mindig elmarad, fejlesztésre szorul. (Pellényi, 2005, pp. 26-27.)

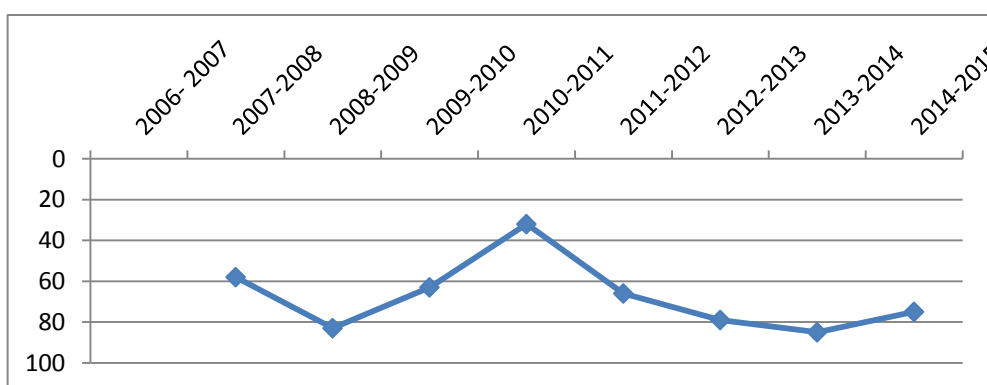

12. ábra: Egészségügy és alapoktatás pillér, Makroökonómiai környezet Magyarországon

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az infrastruktúra ellenben meglehetősen jó eredményeket mutat az autópályák és infokommunikáció elterjedésének köszönhetően. (Index, 2011) Évről évre enyhe romlás látható, ennek ellenére javítja az összesített átlagot, így jelenleg az 50. helyet foglalja el.

A következő alindex a hatékonyságfokozók alindexe, melyben szintén általános a pillérek helyzetének csökkenése, romlása. A legrosszabb mutató ezen belül a munkaerő-piaci hatékonysága, mely 2006 óta szélsőséges eredményeket mutatva jelenleg a 75. helyen áll. Magyaráznak egyrészt a munkavállalók képzettsége és a munkaerő-piaci igények közötti eltérések, másrészt az álláskeresést támogató rendszer elmaradottsága számít.

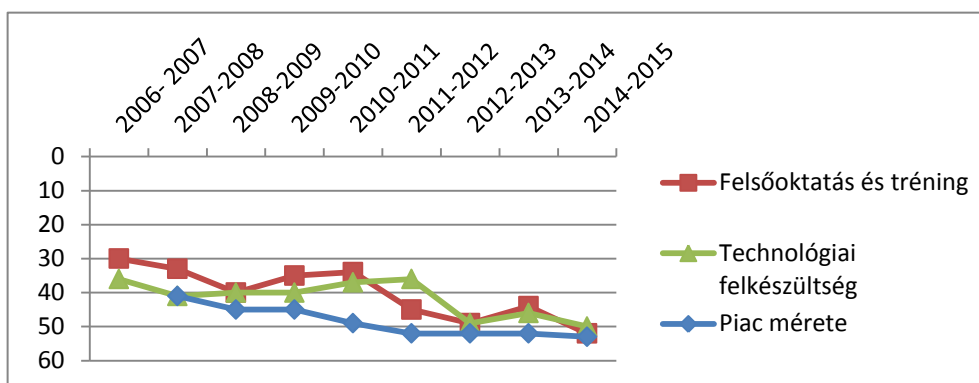
13. ábra: Magyarország munkaerő-piaci hatékonysága

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A pénzpiaci kifinomultság és a termékpiaci hatékonyság szintén rontják az átlagot. A folyamatot tekintve, mely eddig évről évre romlott, nem mutatják, hogy ez megállna vagy

javulna. Az előbbi 22 helyet, az utóbbi 28 helyet rontott 2006 óta. 2011-ben megtörni látszik ez a folyamat, abban az évben javuló tendenciát mutatnak, majd ismét pozícióromlás látható.

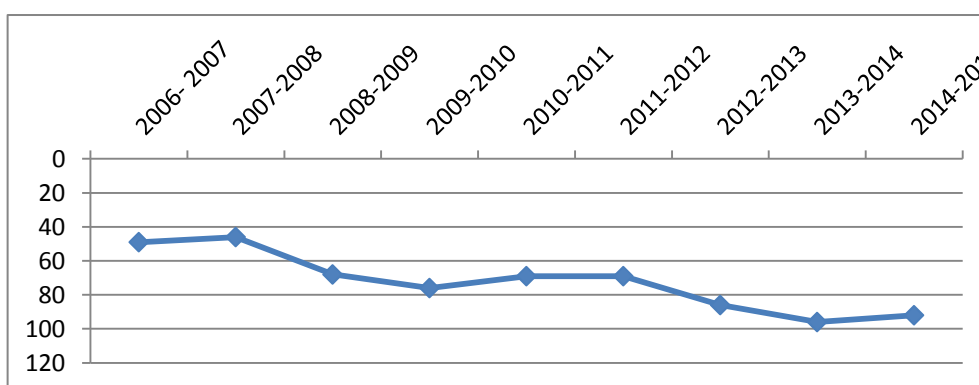
Ebben az alindexben található az utolsó három pillér. Teljesítményüket és tendenciájukat figyelve hasonlóan alakultak. Ugyan az összesített átlagot javítják, mivel az átlagnál mind a három jobban teljesít, folyamatosan romló tendenciát mutatnak.

14. ábra: Magyarország piac mérete, felsőoktatás és tréning, technológiai felkészültsége

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az utolsó az innováció és kifinomultság alindexe, melyen belül található az üzleti kifinomultság és innováció. Az üzleti kifinomultság a 12 pillért tekintve a legrosszabbul teljesítő pillér. Mivel gyakoriak a politikai, jogi és intézményi változások, kiszámíthatatlannak, bizonytalannak tartják, ennek tudható be a folyamatos pozícióvesztése. (WEF, 2006) Így 2006 óta 43 pozíciót veszített, jelenleg a 92. helyen áll.

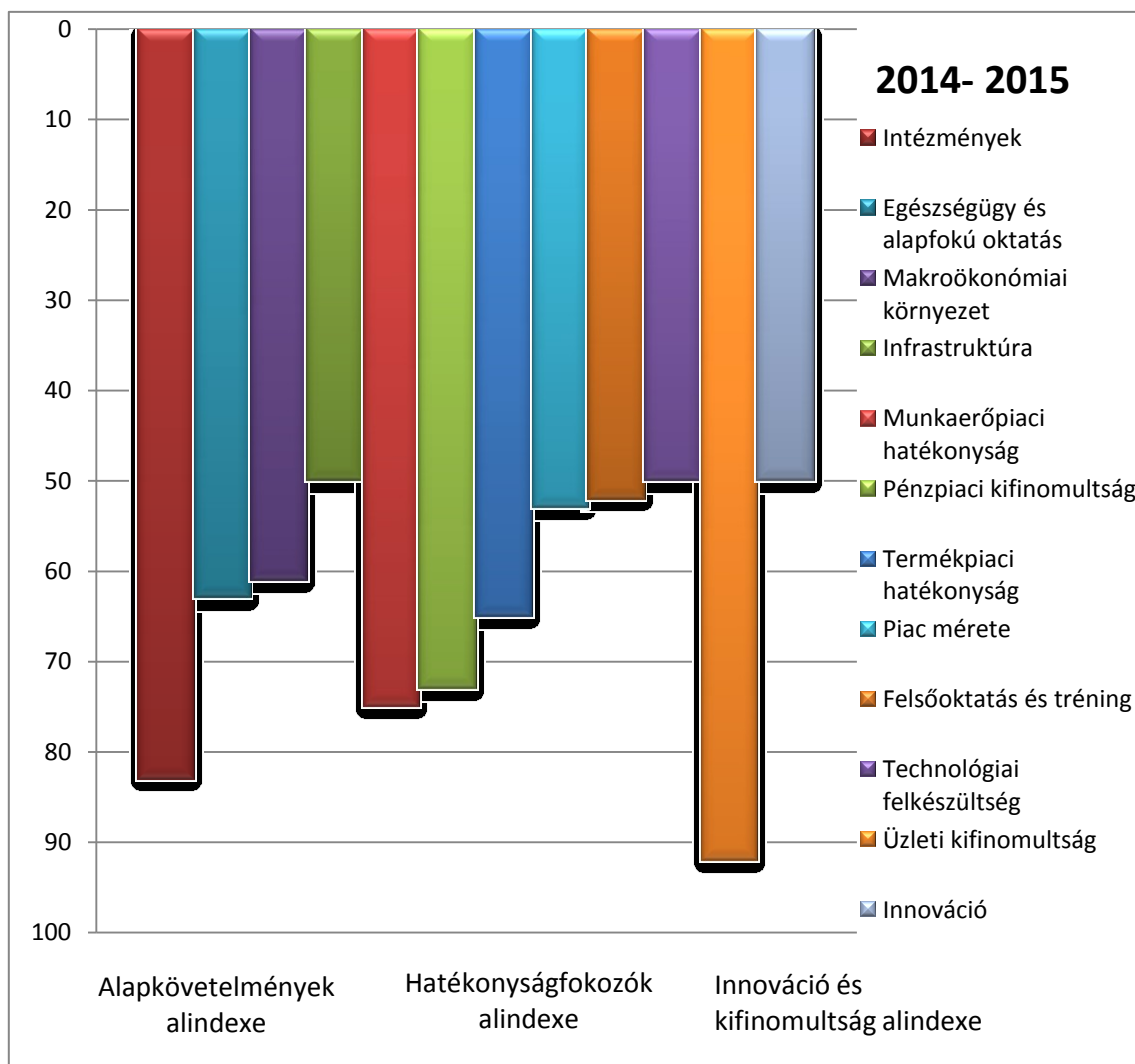
15. ábra: Magyarország üzleti kifinomultságának alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az innováció tekintetében hullámzó eredményeket figyelhetünk meg. 2011-ben javulás, majd újabb pozíció csökkenés látható. Erősségének számít a számítógépes szoftver kiadása,

high-tech import, számítógépes és kommunikációs import. Gyengeségnek tudható be például az adókulcs, befektetők védelmének erőssége. (Chikán, 2012)

A pilléreket a három alindex szerint ismertettem, mindegyiken belül pedig a legrosszabb helyezettől a legjobb felé. Összesítve az alábbi szerint néz ki 2014-ben a pillérek szerinti versenyképesség:

16. ábra: A 12 pillér szerinti versenyképességi rangsor Magyarországon

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

4.1.4. Erősség, gyengeség

A magyar gazdaság előnye a földrajzi elhelyezkedése, valamint a már említett fejlett infrastruktúrája. Közép-Európa szívében való elhelyezkedésének és a kedvező infrastruktúrájának köszönhetően, rövidek a szállítási útvonalak a fő piacokra, valamint az

ipari termelési központok hatalmas fejlődést eredményeznek. Továbbá pozitívnak tekinthető, hogy az ország próbálja csökkenteni a külföldi függőségét, valamint a költségvetési politika veszélyeit. (Briegel, 2014)

Gyengeségnek tekinthető, hogy nagyon magas a devizában dominált adósság. A külföldi adósság mintegy 130%-a a GDP-nek, valamint inflációt okoz, hogy a valuta folyamatosan leértékelődik. További gyengeség a már említett üzleti környezet és a gazdaságpolitika alakulása. Az ipari termelés növekvő tendenciát mutat a szolgáltatások rovására. A cél, hogy a kulcsfontosságú ágazatokban a külföldi helyett magyar tulajdonosok legyenek. (Briegel, 2014)

4.2. LENGYELORSZÁG VERSENYKÉPESSÉGE

Lengyelország Magyarországhoz hasonlóan szintén átmeneti helyen áll a hatékonyság vezérelt gazdaságból az innováció vezérelt gazdaságba:

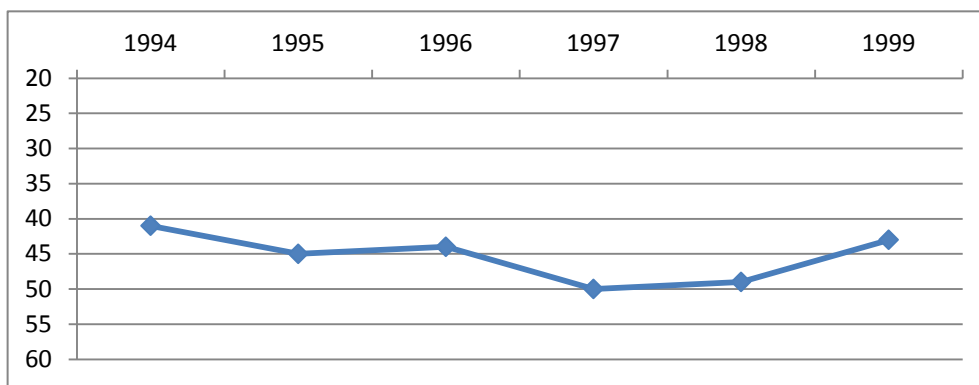
17. ábra: Lengyelország átmeneti helyzete

Forrás WEF, 2014

4.2.1. Lengyelország versenyképessége az 1990-es években

Az 1990-es években kezdetben gyors felzárkózás volt megfigyelhető, erre egyszerű magyarázatot ad a megelőző évek hosszú és súlyos recesszióját követő „helyreállítási periódus”, viszont a versenyképességében nem tudott érdemben javítani. (Oblath-Bartha-Nagy-Vakhal, 2009, p. 15.)

A '90-es évek második felében erőteljes beruházási fellendülés volt megfigyelhető, így a versenyképességében javuló-romló periódusok váltakozása érzékelhető.

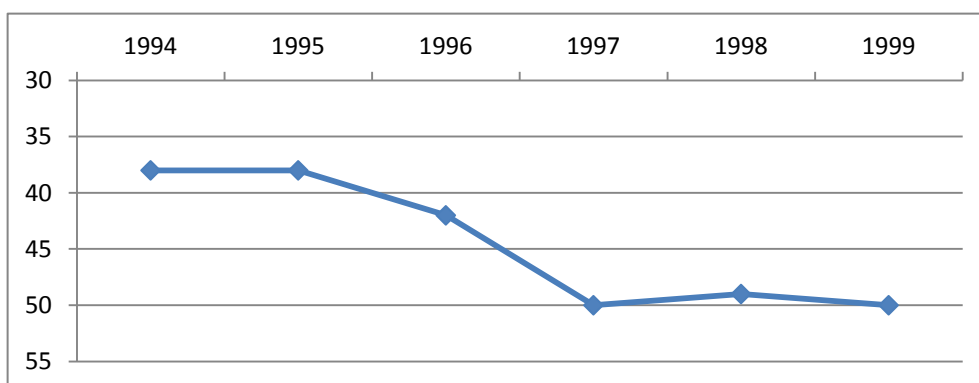

18. ábra: Lengyelország összesített versenyképessége 1994-1999.

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Lengyelország hazai gazdasági ereje 1994-ről 1995-re 5 pozíciót rontott, azonban nemzetköziesedése 6 helyet javított. Gazdasági nyitottságában a '90-es évek második felében szintén ingadozó eredményeket tapasztalhatunk, tehát nem sikerült érdemben javítania.

A technológiai pillért tekintve 1997-ben érte el a mélypontot, ahol a 44. helyet foglalta el, majd 1999-ig hatalmas fejlődést mutatva a 28. helyen állt. Az infrastruktúráját tekintve folyamatos romlás, 1997-től stagnálás látható, így nemzetközi viszonylatban nagymértékben elmaradt. 1999-re 230.087 km-es fejlett vasúti hálózattal rendelkezett, viszont a teherautók növekvő használata következtében sok vasúti vonal haszontalanná vált, így 1990 és 1999 között 12,7%-át lezárták. Gdansk volt a legnagyobb tengeri kikötő, 18,8 millió tonna árut rakodtak le vagy fel. Több nagy folyóján uszály navigáció folytatódott, azonban a kelet-nyugat uszály forgalom gazdasági szempontból elég jelentéktelennek számított, hiszen versenyképességben nem tudta felvenni a versenyt a kamionokkal. (Encyclopedia, 2014)

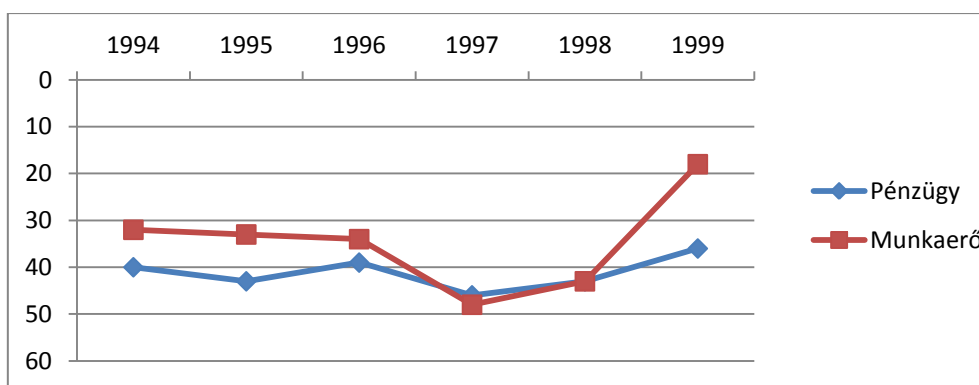

19. ábra: Lengyelország infrastruktúrája

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A közigazgatásban és menedzsmentben szintén folyamatos romlás látható, 1994-től 1999-re az előbbi 12 helyezést, az utóbbi 7 helyet esett.

Az 1990-es évek elején a figyelembe véve munkaerőt romlás látható, mely a sokkterápia következtében érzékelhető munkanélküliség növekedésének tudható be. Ellenben az 1997-es év kivételével a pénzügyi részben enyhe, de folyamatos javulás látható, mivel szintén a sokkterápia következtében az infláció elkezdett csökkenni, és az 1990-es évek 250%-hoz képest 2000-re 10%-ra redukálódott, valamint a fizetési mérlege is javult az adósság 50%-os elengedése következtében.

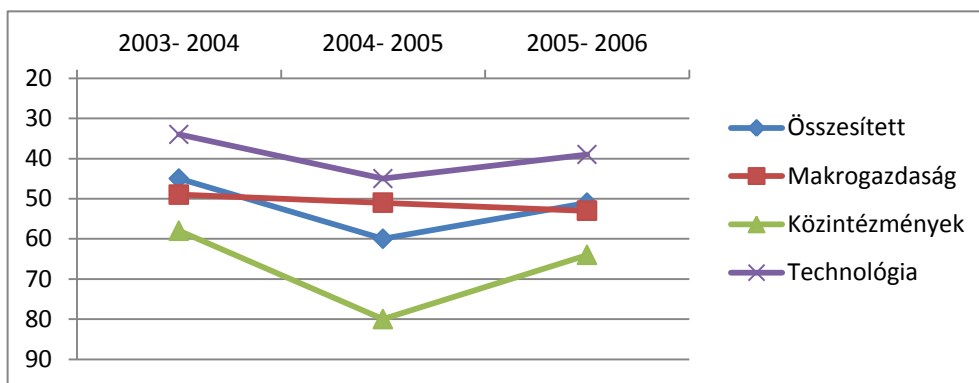
20. ábra: Lengyelország pénzügyi és munkaerő alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az intézményi pillér csak 1996-tól került a vizsgálódási szempontok közé, viszont Lengyelországot tekintve meglehetősen rossz helyezést ért el, csak a 38. helyen állt.

4.2.2. Lengyelország versenyképessége az EU- csatlakozást követően, GCI- BCI tekintetében

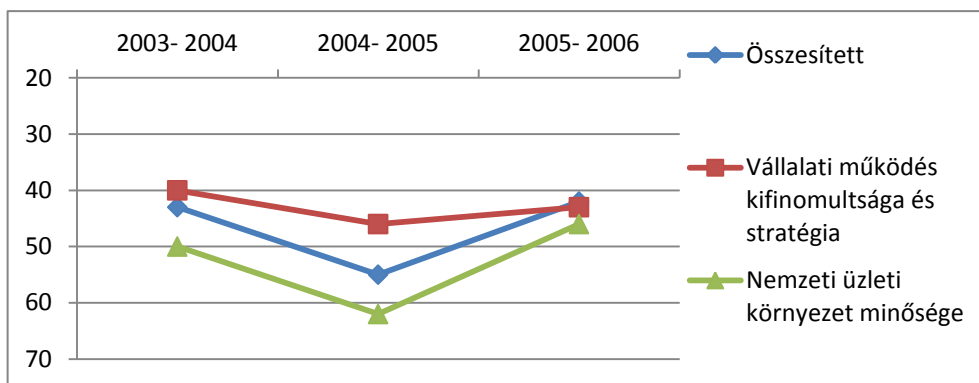
Lengyelország igazi nyertese az EU csatlakozásnak, bár ezekben az években az EU országokkal összevetve még a legrosszabb helyezéseket foglalja el. 2004-ben minden területen rosszabb helyezést ért el, mint az azt megelőző évben, ellenben 2005-ben már javulás látszódik. Összességében 2003-tól 2006-ig a legnagyobb húzóerejének mondható a technológiai fejlődés, míg a legrosszabbnak a korábban is említett közintézmények, melyből 2004-ben a 80. helyet foglalta el. Versenyképességét a technológiai transzfer javítja, 2003-tól a makroökonómiai tényezők stagnálása volt látható.

21. ábra: Lengyelország Növekedési Versenyképességi Index pillérei 2003-2005

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az Üzleti Versenyképességi Index tekintetében hasonló tendenciát láthatunk, mint a Növekedési Indexek vonatkozásában. Eszerint 2003-ban hasonló helyezést értek el a pillérek, mint 2005-ben, azonban 2004-ben mind a két mutató tekintetében pozícióromlás látható, így végül a vállalati működés alapján a 42., míg az üzleti környezet alapján, a 46. helyen végeztek.

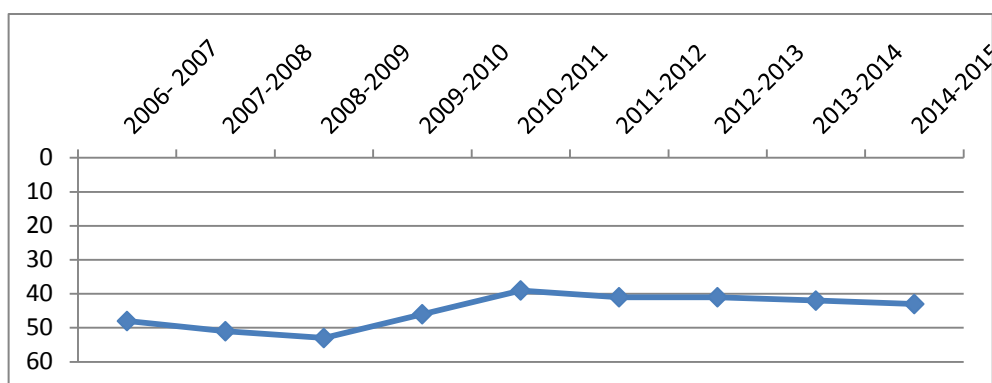
22. ábra: Lengyelország Üzleti Versenyképességi Indexeinek alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

4.2.3. Lengyelország a Globális Versenyképességi Index tekintetében

Akárcsak az előző években, 2006-ban szintén ez az ország a legrosszabb szereplő az EU tagországai közül, így a 48. helyen állt. Azonban 2008-ra, bár romlott a helyezése, az új EU tagországok között ő mutatta a legnagyobb javulást, és 2010-re már 7 helyet javított, így a 39. helyen állt. A válság után 2 évvel is javulást mutatott, ez az óvatos gazdaságpolitikájának és a növekvő hazai piaci méretének köszönhető, így az egyik legstabilabb országgá vált a régióban. Ezenfelül Lengyelország volt az egyetlen európai gazdaság, amely pozitív javulást mutatott. Ugyan 2011-re 2 helyezést esett, a 12 pillért tekintve versenyképessége viszonylag

egyenletes teljesítményt mutat. Ez a stabilitás 2014-ig folyamatosan látszódik, így megtartva állandó helyét.

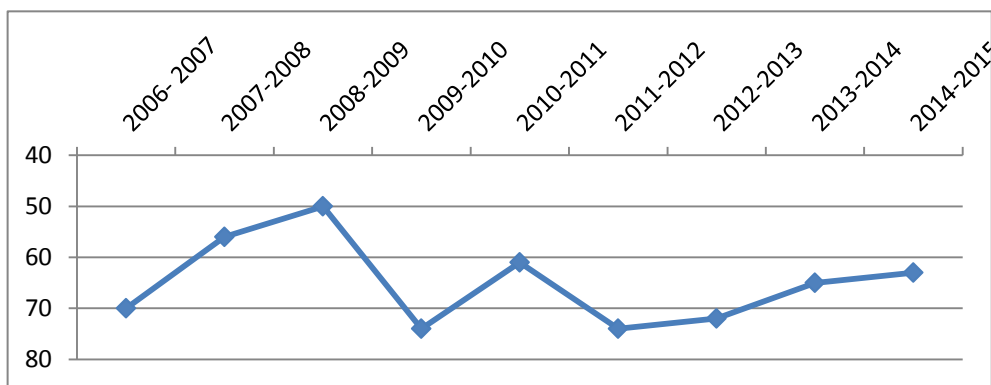

23. ábra: Lengyelország összesített versenyképessége 2006-2014

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Összesített versenyképességét több pillér rontja, de több pillér javítja. Az alapkövetelmények alindexe szerint mind a 4 pillér az átlagtól kissé rosszabb értéket képvisel. Infrastruktúráját tekintve jelentősen el van maradva az EU-s átlagtól, különösen az utak minősége miatt ilyen rossz a helyezése, hiszen a nemzetközi szabványoktól jelentős a lemaradása. 2006-2009-ig folyamatos a romlás, ellenben 2010-től javuló vagy stagnáló tendenciát mutat. 2012-ben a Labdarúgó Bajnokság (WEF, 2014) következtében a közlekedési infrastruktúra korszerűsítése következett be, és így némi előrelépés látható a minőségben. Azonban ez még nem elegendő, és további változtatások szükségesek, hogy jobban összekapcsolják az ország különböző részeit.

Makroökonómiai környezetét tekintve rendkívül ingadozó eredményeket mutat, mivel versenyképességet fokozó reformok helyett a kormány visszatért a rosszul kigondolt beavatkozás politikájához, amivel a makrogazdaság sebezhetőségét okozta.

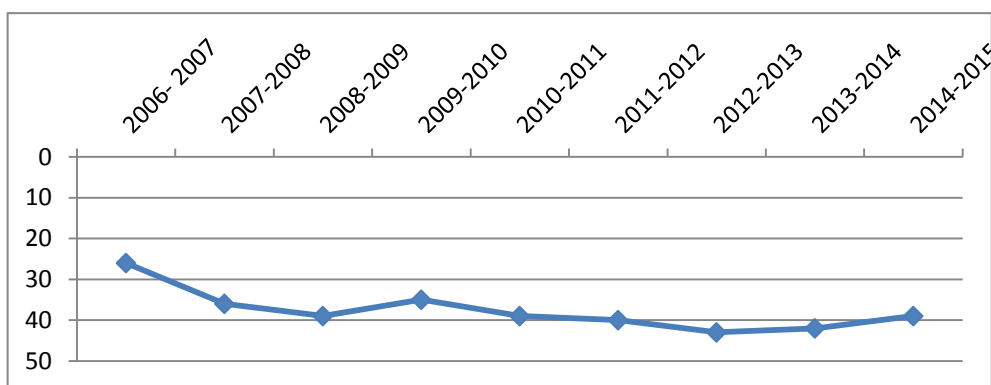

24. ábra: Lengyelország makroökonómiai környezete

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az intézményi pillért figyelve, mint sok más átmeneti gazdaságnak, a vállalkozóknak itt is meg kell küzdeniük a gyenge intézményekből fakadó bizonytalansággal. (WEF, 2008) 2008-ig folytonos süllyedést láthatunk az eredményekben, majd azután folyamatos erősödés látszódik, így nagyobb bizalmat fektetve az ország közalkalmazottainak hatékonyságába. (WEF, 2009)

Az egészség és oktatás színvonala, bár a versenyképességi átlagot javítja, folyamatosan, évről évre romlik, jelenleg a 39. helyet foglalja el.

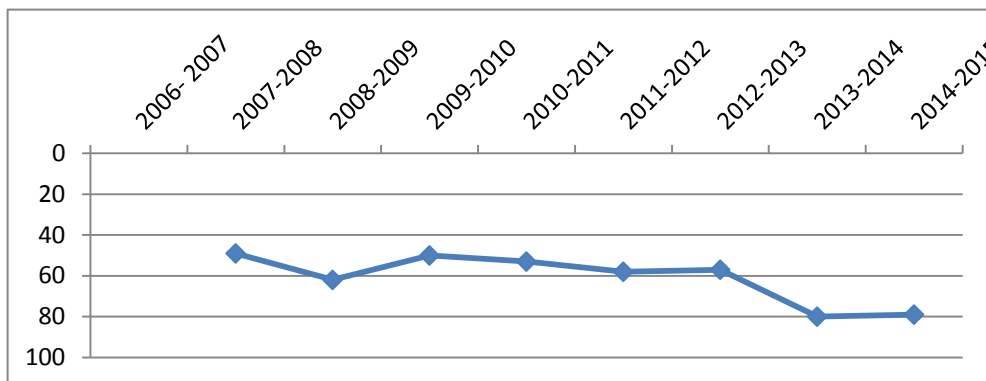

25. ábra: Lengyelország egészség és oktatás pillére

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A következő a hatékonyság fokozók alindexe, melyen belül 6 pillért találhatunk. Ezen belül a legrosszabb, sőt a 12 pillért figyelembe véve is a legjobban rontja az átlagot a merev munkaerőpiac, ami különösen káros egy olyan országban, ahol a munkanélküliség 2006-ban közel 18% volt. (WEF, 2006) Ugyan 2009-ben enyhe javulást láthatunk, még mindig csak az 50. helyet foglalta el, és azóta folyamatos romlás látható. Mivel az ország lassan emelkedik

fel a 2012-2013-as gazdasági lassulásból, összpontosítania kellene, hogy tovább javítsa a munkaerő-piaci hatékonyságát.(WEF, 2012)

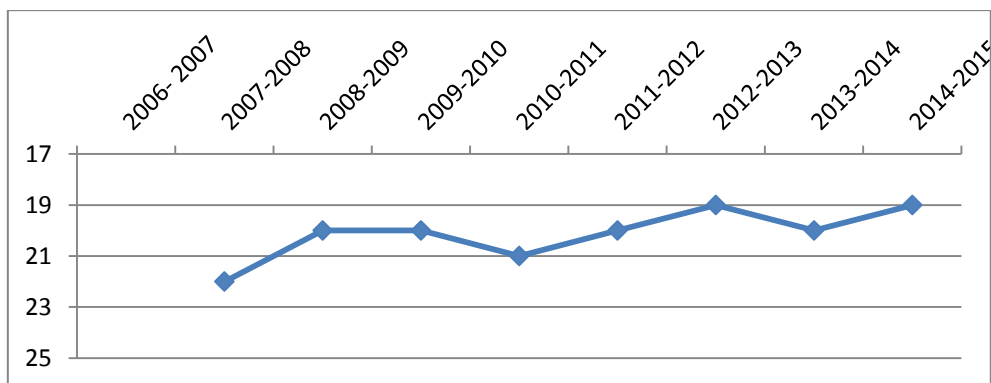
26. ábra: Lengyelország munkaerő-piaci pillére

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A termékpiacon hatékonyságot és a technológiai felkészültséget tekintve az összesített versenyképességi átlaghoz közelítenek. Az előbbi 2007-ben egy mélypontról húzta fel a helyezését, jelenleg az előbbi az 51. helyet az utóbbi a 48. helyet foglalja el.

A pénzpiaci kifinomultság és a felsőoktatás és képzés már javítják az átlagot, de a versenyképesség növelése érdekében az egyetemek és a magán szektor között fokozott együttműködés kellene. (WEF, 2014) Megnövekedett a bizalom a bankszektor irányába, amely hozzájárult az elmúlt évek jó teljesítményéhez, bár további megerősítésére lesz szükség, hiszen az országot még mindig a közepszerű kategóriába sorolják. (WEF, 2010)

A 12 pillért is összevetve ebben az alindexben találhatjuk meg a legjobb mutatót. Figyelemre méltó a nagy piaci mérete, melyből a legnagyobb haszna származik, és folyamatosan javul, jelenleg a 19. helyet foglalja el.

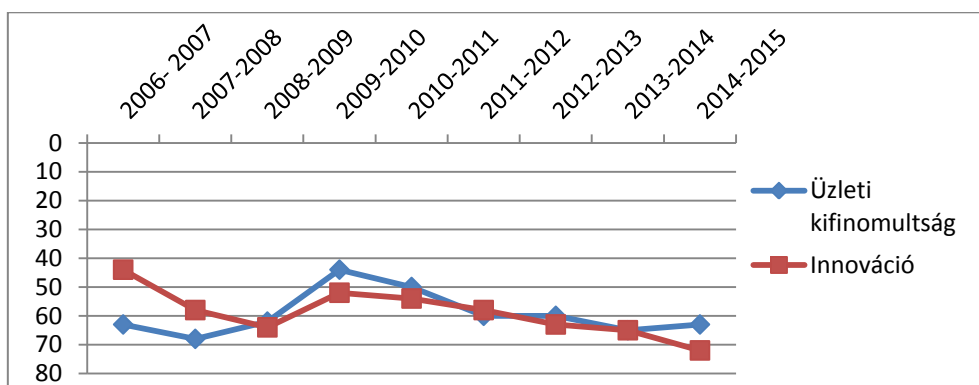
27. ábra: Lengyelország piac mérete

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Végül az innováció és kifinomultság alindexe következik, melyen belül az üzleti kifinomultság és innovációs pillért találjuk. Ugyan az ország átmeneti állapotban van efelé az alindex felé, számomra meglepő, mennyire rosszul teljesít az ország e két mutatóban.

Az innovációs pillér tekintetében nem mutat bizakodó eredményeket. Ugyan 2009-ben enyhe javulás, utána folyamatos romlás látható, így végül 2014-ben e pillér tekintetében a 72. helyen végzett. A folyamatos strukturális reformok (WEF, 2014) erősítik az innovációt, melyre szüksége lesz Lengyelországnak a jövőbeni növekedés fenntartásához.

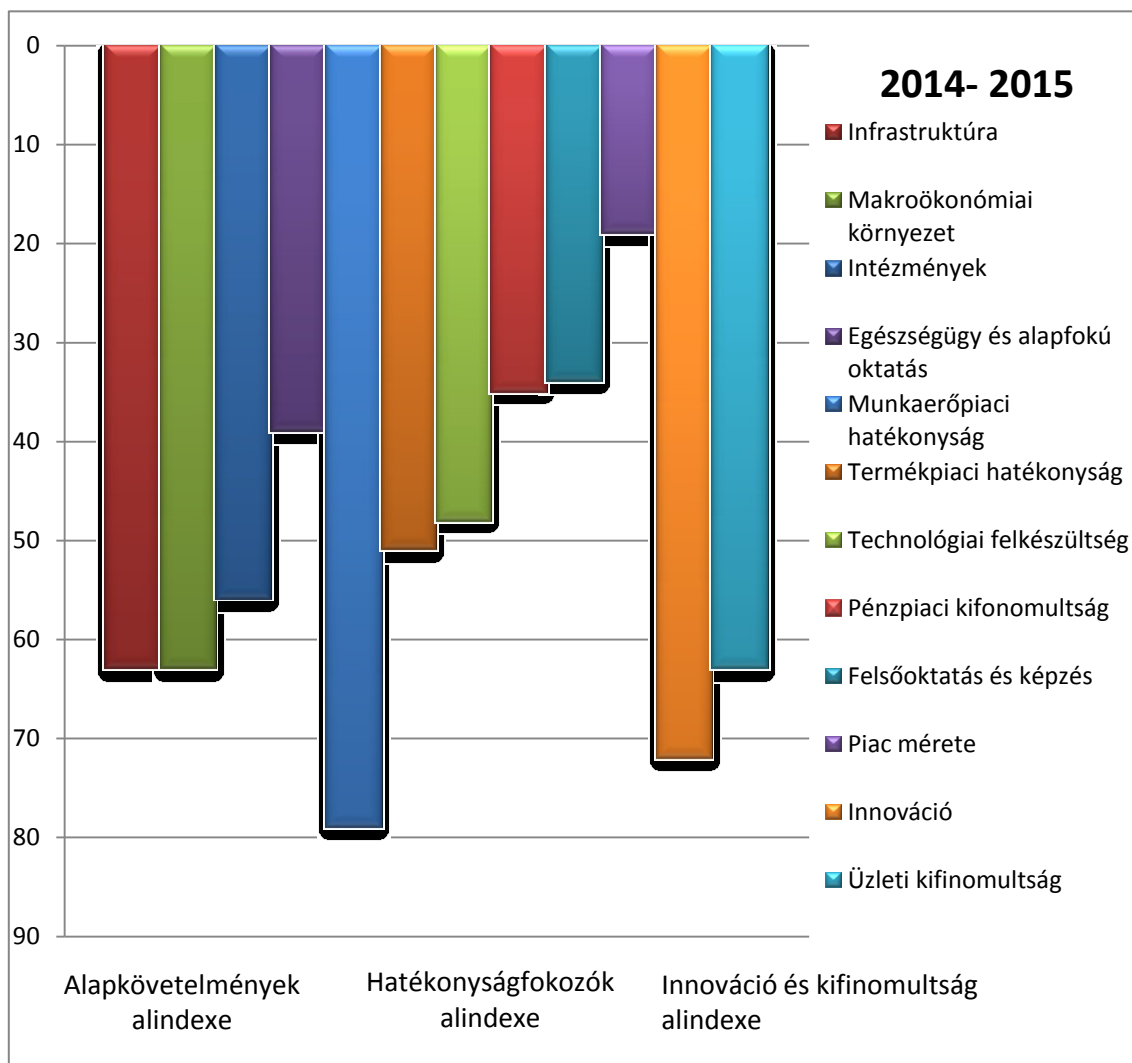
Az átmenet miatt jobban kell koncentrálnia az üzleti kifinomultságra is. A vállalatoknak erősebb K + F orientációra van szükségük és könnyebb hozzáférésre a kockázati tőkéhez. (WEF, 2012) Ebben a pillérben jelenleg a 63. helyen áll.

28. ábra: Innováció és üzleti kifinomultság Lengyelországban

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Mint az előbbieken most is ismertetem összesítve a pillérek szerinti versenyképességet, mely 2014-ben az alábbiak szerint alakul:

29. ábra: A 12 pillér szerinti versenyképességi rangsor Lengyelországban

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

4.2.4. Erősség, gyengeség

Erősségei közé tartozik a viszonylag nagy és sokszínű gazdaság, Lengyelország gazdasági rugalmasságát alátámasztja az alacsony gazdasági nyitottság és a méretes hazai piaca. Az erősségei közé sorolják a stabil, nyereséges, és jól tőkésített bankrendszert, valamint a hitel minősége is stabil maradt a tavalyi gazdasági lassulás ellenére. (Briegel, 2014)

Ezenfelül Piotr Stanek úgy véli, hogy Lengyelország makroökonómiailag is stabilabb, mint ahogy azt feltüntetik a GCI-ben. Ezenkívül megemlíti az oktatási rendszert, (de inkább az általános és gimnáziumi szintet) amely biztos alapot ad a versenyképességnek. Nem ért egyet viszont a munkaerőpiac rugalmatlanságával sem. Úgy véli, inkább az ellenkezője jellemző, mivel a Munka Törvénykönyvének megszorításait nagyon könnyű áthidalni (a „polgári jogi szerződések” által, amelyek nem szabályozottak olyan erősen).

Piotr Stanek-et ezenfelül a jövőben szükséges változtatások javaslatáról kérdeztem, annak érdekében, hogy Lengyelország még versenyképesebb legyen. Erre a kérdésre a következő választ kaptam: „Úgy gondolom, hogy a legnagyobb javulást a jogi rendszerben kellene (és kell) elérni. A legfontosabb feladat a jog minőségének és egyszerűségének, csakúgy, mint a végrehajtásának javítása. Ezt kiszámítható és gyors bíróságmegformálásával lehetne elérni, valamint a leginkább ajánlatos feladat az adórendszer módosítása.”

Gyengeségei közé tartozik, hogy emelkedett az államadósság szintjének korlátozása, ami csökkenti a költségvetési mozgásteret. Ugyan továbbra is viszonylag magas, de a tavalyi nyugdíjreform által csökkent az államadósság a GDP 50%-val. Ezenfelül jelentős a külső finanszírozási igény, azaz a nagy külföldi részvétel a helyi bankszektorban. (Briegel, 2014)

Piotr Stanek lengyel tanárom szerint, továbbá az adórendszert és általánosságában véve a „felhasználóbarát” közigazgatást kéne módosítani. Ezenfelül megemlítette a jogrendszer problémáját, ami lassú és kissé kiszámíthatatlan. Véleménye szerint is, ahogy már említettem fentebb, a felsőoktatás (a magas részvételi arány ellenére) nem igazodik a piaci igényekhez 100%-ban. Ezen túlmenően úgy gondolja, hogy a foglalkoztatások különböző típusát jobban kéne harmonizálni, azaz kevesebb szabályozás szükséges az állandó foglalkoztatás érdekében, valamint a „polgári jogi szerződések”-et kéne módosítani kéne.

4.3. SPANYOLORSZÁG VERSENYKÉPESSÉGE

Míg Lengyelországnál és Magyarországnál azt láthattuk, hogy átmeneti pozíciót foglalnak el, Spanyolországot a differenciáltság tekintetében a GCI eredménye alapján a legjobb csoportba sorolja, azaz az innováció vezérelt gazdaságok közé. E gazdaság lényege, hogy a belföldi kereslet igényes szegmenssel rendelkezik. A vállalatok globális versenystratégiával rendelkeznek, a fejlett és specializált termelési tényezők létrehozásán van a fő hangsúly. Nemcsak vásárolnak technológiát, hanem fejlesztenek is, ezenfelül jellemző, hogy megjelennek olyan iparágak, melyek nemzetközi versenyelőnnyel bírnak, továbbá a magánszektor válik a termelési tényezők fejlesztésének főszereplőjévé. A kormány ösztönzi a fejlett tényezők létesítését, a belföldi versengés erősödését, valamint az új üzleti vállalkozások létrejöttét, azaz a globális versenyképességet próbálják javítani. (Lengyel, 2002, pp. 46-47.)

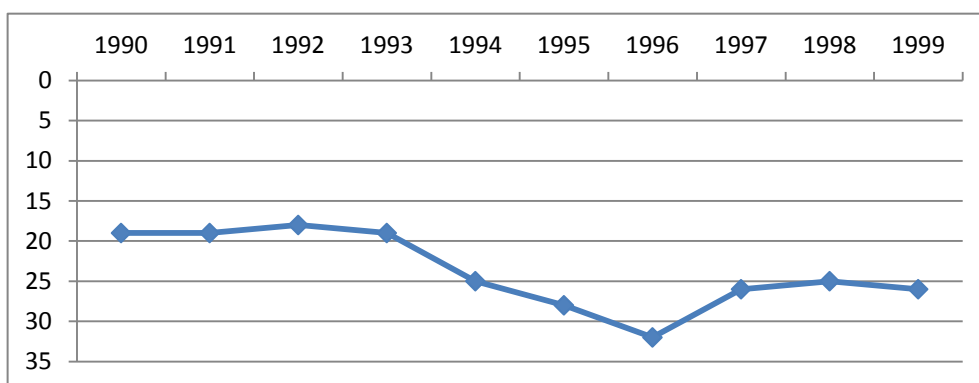

30. ábra: Spanyolország helyzete

Forrás: WEF 2014

4.3.1. Spanyolország versenyképessége az 1990-es években

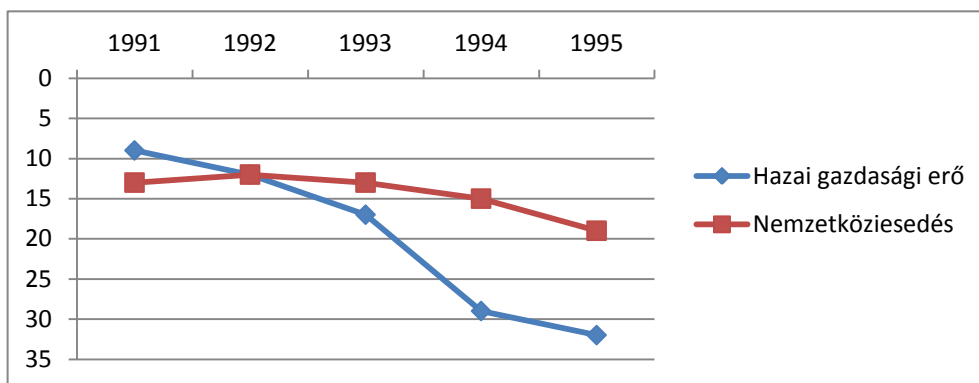
Ugyan az évtized közepén romlott a helyzete Spanyolországának, valójában ez nem releváns, hiszen csupán módszertani váltásról van szó, így a versenyképessége tekintetében ketté kell bontani 1990-től 1994-ig, majd 1995-től 1999-ig a statisztikai jellemzést. Ennek következtében kimutatható, hogy az évtized elején stagnálást mutat az ország. Ezután 1996-ban kisebb mértékű pozícióromlás látható, majd a következő években újra javít helyzetén. Versenyképessége ellenben rosszabb az EU-t alapító nyugat-európai országokénál, sőt több szempontból az új tagállamoktól is elmaradt. (Bilek, 2005, pp. 18-19.)

31. ábra: Spanyolország összesített versenyképessége 1990- 1999

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az évtized elején jelentős helyzetbeli rontás látható, versenybeli felzárkózása nagyon lassan kezdett kibontakozni. 1995-ben az egy főre jutó GDP mindössze 87%-át tette ki az EU 25 átlagának. Az évtized második felében nyitottságában kis javulást mutat, de a végére ismét pozícióromlás látható. (Bilek, 2005, pp. 18-19.)

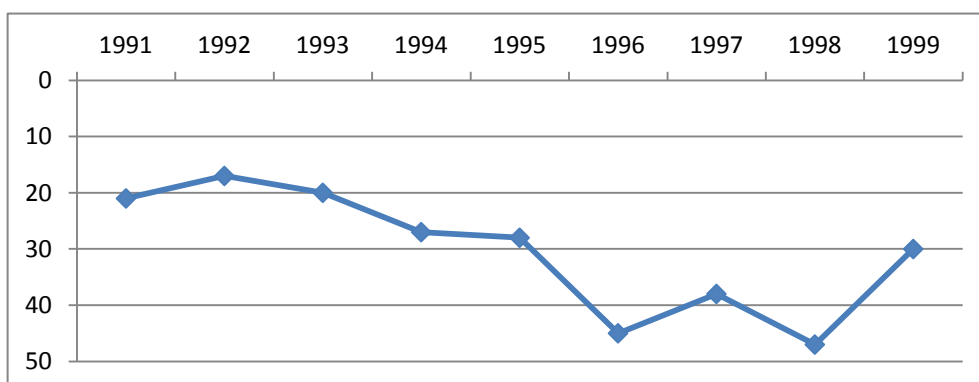

32. ábra: Hazai gazdasági erő és nemzetköziesedés, Spanyolország

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Teljesen ellentétes mutatókat láthatunk az infrastruktúra területén, ahol az évtized második felében kezdődött a fejlődés, és kezdett a legfejlettebb országok sorába tartozni. Így 1996-tól felfelé ívelő pályát láthatunk, végül 1999-re a 21. helyet foglalta el.

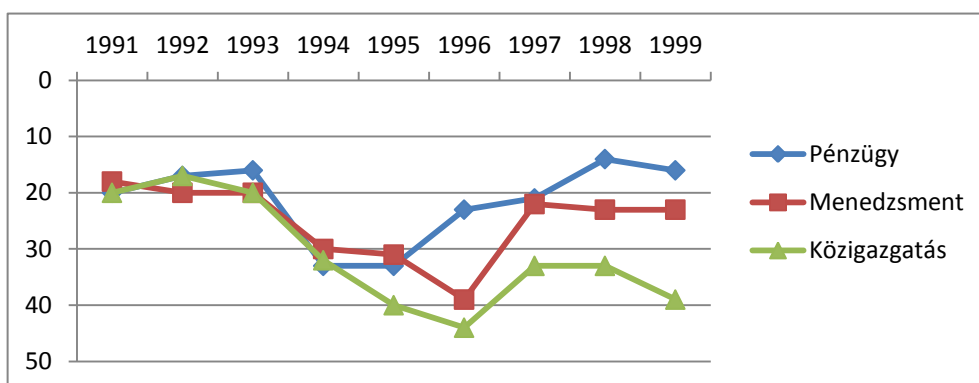
Munkaerő tekintetében már nem tapasztalhatunk ilyen tiszta képet. Míg az évtized első felében egyértelmű a romlás, a második felében szélsőséges eredményeket láthatunk, így egyik évről a másikra hol javuló, hol romló tendencia tapasztalható. Javítása érdekében 1994-1997 között munkaerő reformokat vezettek be, így 1995-ben megkötötték a Toledói Egyezményt, mellyel eredetileg a nyugdíjreformra koncentráltak, majd 1996-ban kiegészítették a szociális partnerekkel kötött megállapodással. (Bilek, 2005, pp. 18-19.)

33. ábra: Spanyolország munkaerő versenyképességének alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A pénzügyet, közigazgatást és menedzsmentet tekintve romló tendenciát mutat. 1995-től javulást láthatunk, viszont 1998-ban ismét romlik a helyzetük. Tehát e mutatókat tekintve ebben az évtizedben az EU csatlakozást követően versenyképességük folyamatosan, ugyanolyan tendenciát mutatva gyengült.

34. ábra: Spanyolország pénzügy, közigazgatás és menedzsment alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A technológia területén a különböző módszer ellenére is folyamatos gyengülés látható, majd 1996-ban kezd csak felerősödni, így a 27. helyet foglalta el 1999-ben. Ellenben az intézmények területén folyamatos a növekedés, 1999-re a 23. helyet foglalta el.

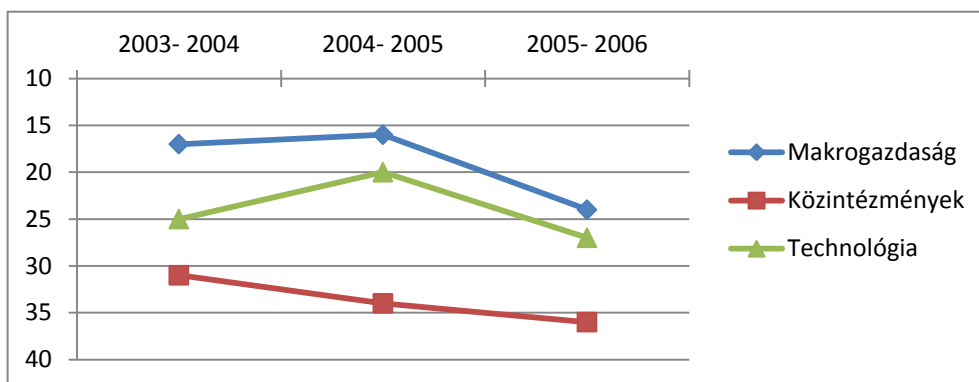
4.3.2. Spanyolország versenyképessége a 2000-es években, GCI- BCI tekintetében

2000-2006-os költségvetési időszakban versenyképesség javítása érdekében két programot kezdtek el, melyeknek célja a régiók fejlesztése. Az egyik a „Javuló versenyképesség és fejlődő termelési struktúra” elnevezést kapta, melynek célja az innováció terjedésének elősegítése volt a vállalkozások körében. Ehhez finanszírozási forrásokhoz való hozzájárulást kaptak, melyhez a program teljes tervezett költségének kétharmadát EU források biztosították, a többi forrás a központi és a helyi költségvetésekből származott. A másik program a „Kutatás, Fejlesztés, Innováció”, mely az elmaradott térségek fejlesztését segítette. Célja a kutatóhelyek fejlődésének elősegítése, valamint az innovációs tevékenységek ösztönzése volt. Versenyképességében összesítve e programokból ebben az időszakban még nem látható javuló eredmény, éppen ellenkezőleg, 2005-re 6 helyet rontott, azonban összességében nagyon jó helyezést képvisel a 29. helyen állva. (Bilek, 2005, pp. 18-19.)

Az államháztartás helyzete sokat javult az utóbbi évekhez képest. Ez a lassú, fokozatos felzárkózás annak köszönhető, hogy a maastricht-i kritériumok, majd a Stabilitási és Növekedési Egyezmény (1997) feltételeinek teljesítését komolyan vették. Államadósság szintje 2000-től 61%-ról 2005-re 48%-ra csökkent, az államháztartás pozíciója stabilan egyensúlyba került, és a versenyképességet javító programoknak köszönhetően stabilizálódott a makrogazdasági háttér. 2005-ig csökkenést mutat, de így kiváló helyet elfoglalva a makrogazdasági pillér szerint a 24. (Bilek, 2005, p. 18.)

Ezekben az években sikerült jelentősen mérsékelni a hátrányokat, melyek a munkaképes korú népesség hagyományosan alacsony iskolai végzettségéből fakadt. A GDP 2,2%-át munkaerő-piaci intézkedésekre fordították, mely akkor a legmagasabb volt az EU tagországai között. A fejlesztések összekapcsolódtak az egészségügyi reformmal, valamint a szakképzés és a felsőoktatás reformjával is (Bilek, 2005, p. 18.)

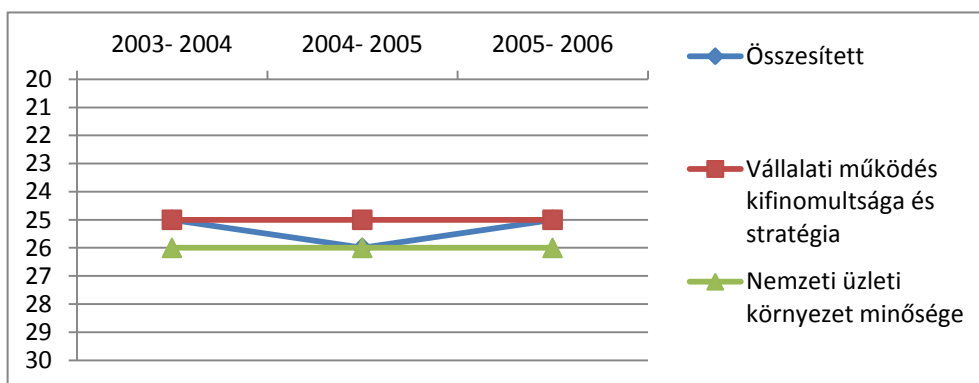
Az eredmények mellett azonban Spanyolország bizonyos fokig ma is őrzi hagyományos "déli" jellegét, ugyanis komoly versenyképességi probléma, hogy a tudományos és a technológiai érdeklődés nem erős a fiatalok körében. (Bilek, 2005, p. 19.) Ezért láthatunk ebben a mutatóban enyhe süllyedést az eredmény tekintetében, így 2005-ben a 27. helyen állt a technológiai pillért figyelve.

35. ábra: Spanyolország Makrogazdaság, Közintézmények, Technológia alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az üzleti versenyképességi indexet tekintve mind a vállalati működés, mind az üzleti környezet stagnáló eredményeket mutat, így az előbbi a 25., az utóbbi a 26. helyet foglalja el.

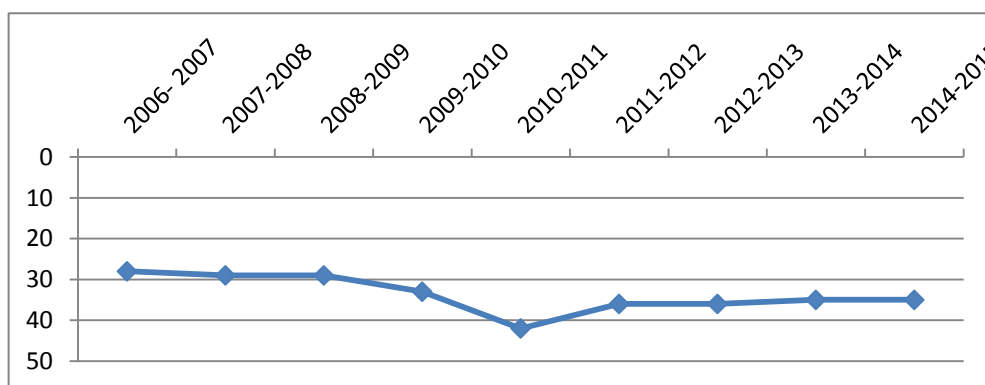

36. ábra: Spanyolország vállalati működése, üzleti környezetének alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

4.3.3. Spanyolország a Globális Versenyképességi Index tekintetében

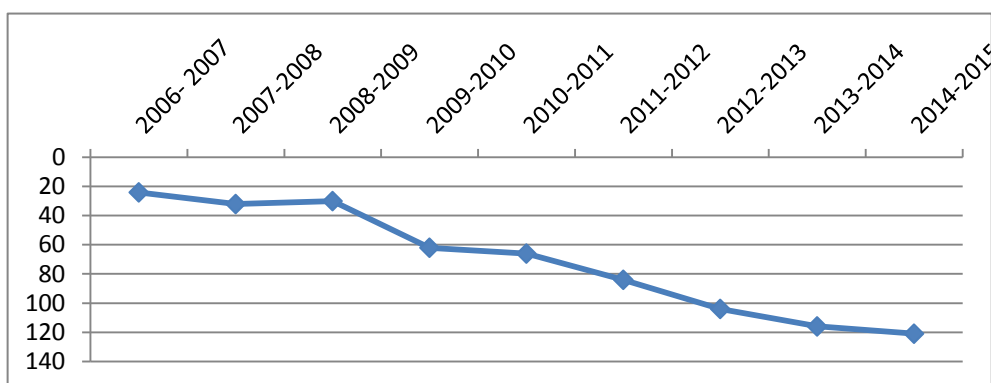
2006-ban építési boom folyt, melyet az észak európaiak finanszíroztak nyugdíjba vonulásuk utáni odaköltözés, vagy nyaraló építése céljából. A nyugat-európai országok bérszintje, kivétel Portugáliáé, mind a szükséges versenyképességi szint fölött volt bejelentve. (WEF, 2006) 2009-ig viszonylag stabil eredményt mutat, ellenben 2010-re elérte a mélypontját, az előző évhez képest 9 helyet süllyedt. Ez a munkaügyi és pénzügyi piacoknak tudható be, valamint a vállalkozások technikai fejlettségének. (WEF, 2010) 2011-re már fejlődés látható, több területen javult, ellenben lassú volt a gazdasági fellendülés, mely a makrogazdasági stabilitás gyengülésének tudható be. Ezeknek a hiányosságoknak a kezelése kulcsfontosságú, hogy áthidalja a versenyképességi szakadékot az észak-európai gazdaságokkal szemben, mivel az erősségek és az egyes területeken mutatott javulás ellenére Spanyolország továbbra is sok területen gyenge eredményeket mutat. (WEF, 2013)

37. ábra: Spanyolország összesített versenyképessége 2006- 2014

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az alapkövetelmények alindexe szerint a 12 mutatót is összevetve megtalálhatjuk a legrosszabb eredményt elért mutatót, valamint a legjobb mutatót is egyben. A legrosszabb mutató az egészszel összevetve a makroökonómiai környezet, ezen belül a makrogazdasági egyensúlyhiány, mely Spanyolország versenyképességét akadályozza. (WEF, 2011) Nagyon kényes a makrogazdasági helyzet és a jól ismert nehézségei, hogy a bankrendszer korlátozza a finanszírozáshoz való hozzáférést a helyi cégeknek. További nehézségek, hogy nagy az államháztartási hiány, melyet vissza kell szorítani, nagy az adósság, súlyos nehézségei vannak a bankrendszernek, mely a bizalom hiányát eredményezték a pénzügyi piacon. (WEF, 2012) Míg 2006-ban a 24. helyen állt, súlyos romlást mutatva visszacsúszott a 121. helyre, mely kirívó pozícióromlást jelent.

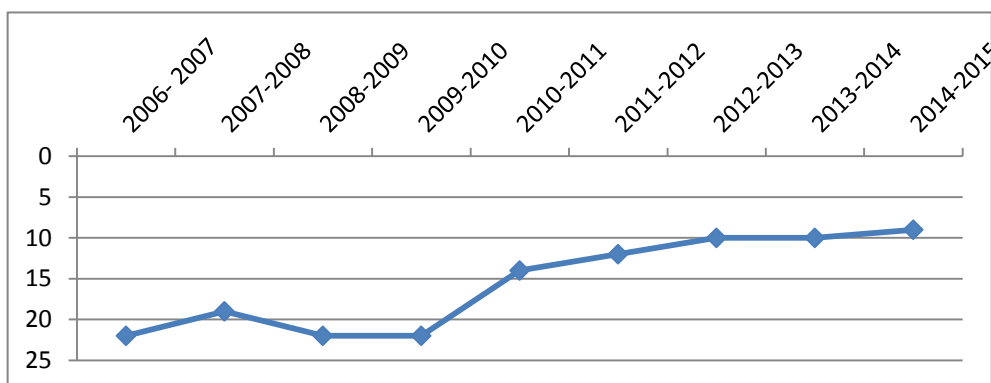
38. ábra: Spanyolország makroökonómiai környezetének alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az intézményi környezet gyengülése szintén negatívként írható le, különösen a korrupció és kormányzati hatékonyság tekintetében,(WEF, 2014) így süllyedő tendenciát mutatva, jelenleg a 73. helyet foglalja el.

Az egészségügy és alapfokú oktatás területén stagnáló eredmény látható, 2006-ról 2007-re bár hirtelen pozícióromlás látható az 5. helyről a 37. helyre csúszott vissza, utána stagnáló eredményt mutatott, így jelenleg a 34. helyen áll.

A legjobb eredményt mutató pillér az infrastruktúra, mivel ebben az országban kiváló, világszínvonalú közlekedési infrastruktúra létesítmények találhatók.(WEF, 2012-2014) Eredményét tekintve 2006-ban közel ugyanarról a helyezettől indult, mint a makroökonómiai környezeti pillér, viszont azzal ellentétben nem csökkenés, hanem javulás látható. Ennek következtében 2014-re egészen a 9. helyre tornázta fel magát, így a legjobb helyezést érte el a többi pillérrel összevetve.

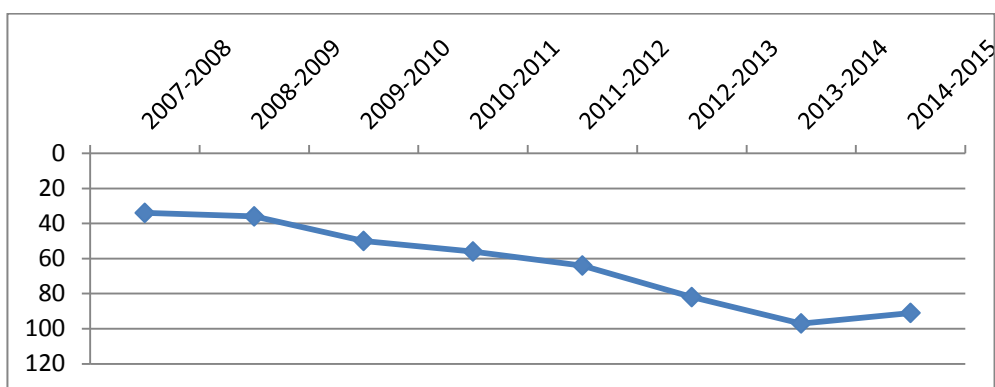

39. ábra: Spanyolország infrastruktúrája

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A hatékonyság fokozók alindexe szerint két csoportra lehetne osztani a pilléreket, az átlagon felüli és átlagon aluli pillérek szerint. Az egyik legnagyobb aggodalomra a rugalmatlan munkaerő ad okot, különösen a növekvő munkanélküliség helyzete. (WEF, 2008) A magas rugalmatlan munkaerőpiac elriasztja a munkahelyteremtést, így 2009-re a munkanélküliség elérte a 19%-ot, mely a legmagasabb volt az EU zónában. (WEF, 2009) Ugyan viszonylag egyenletes eredményt mutat, azonban a gazdaság erősödése érdekében további lépéseket kell tenni, hogy versenyképességében is előreléphessen.

A pénzpiac területén érdekes megjegyezni a folyamatos romlás ellenére, hogy a 2008-as G20-as találkozón a világ vezetői dicsérték a spanyol pénzügyi szektort, mielőtt a nagy házépítési buborék robbanása következtében csődbe nem mentek, amely a pénzügyi intézmények mérlegében jelentős károkat okozott. (WEF, 2009) A nagyon magas és egyre növekvő államháztartás hiánya, a magas államadósság, az alacsony nemzeti megtakarítási ráta, a pénzügyi piacokon nagy veszélyt okozott. (WEF, 2011) 2013-ra az ország hozzáférést kapott a nemzetközi finanszírozási piacokra, de ez még nem javította a helyi vállalatok versenyképességét, amely még mindig szenved a nagy hitelválságtól. (WEF, 2013)

40. ábra: Spanyolország pénzpiaci kifinomultsága

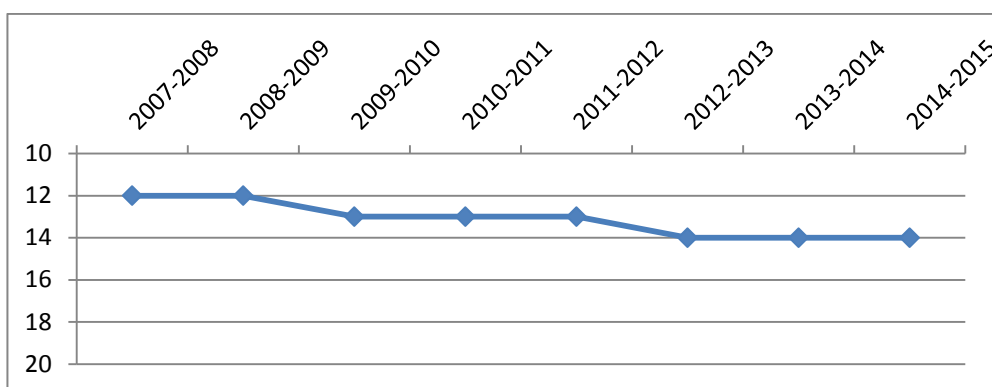
Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A termékpiaci hatékonyság terén egyre romló tendenciát láthatunk, 2006-ban még a 36. helyet foglalta el, 2014-re már 75. helyen állt, aminek érdekében meglehetősen erőteljes lépéseket kéne tenni a helyzet javítása érdekében.

A felsőoktatás és tréning meglehetősen jó minőségű, itt az egyik legmagasabb a felsőoktatási beiskolázási arány, amely segíthet az ország gazdasági helyzetén. (WEF, 2012) Ellenben az oktatási rendszer a magas létszám ellenére fejlesztésre szorul, ami elengedhetetlen lenne az ország strukturális változásának bekövetkezéséhez. (WEF, 2014)

A következő pillér szerint erős a technológiai elfogadás a technológiai készenlétet tekintve. Stagnáló, enyhén javuló eredményt mutat versenyképességi szempontból, jelenleg a 27. helyen áll.(WEF, 2009)

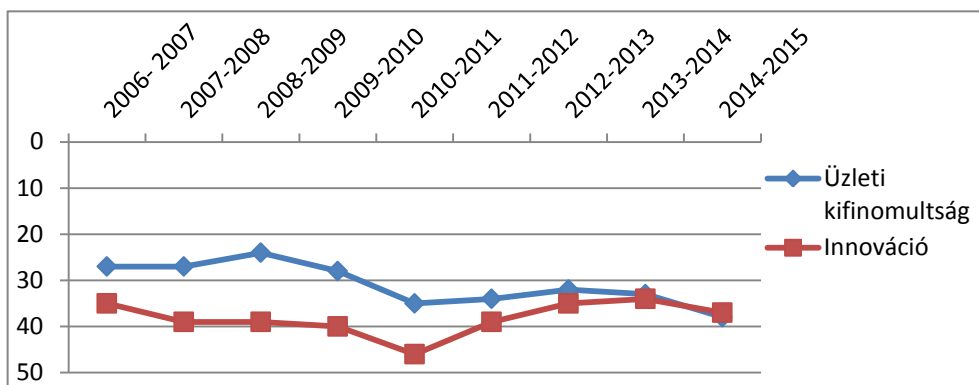
A második legjobb mutató egyértelműen a piaci mérete, melynek köszönhetően versenyképessége továbbra is növekszik, mely egyre több nemzetközi vállalat számára is elérhető.(WEF, 2008-2010) Pozícióját tekintve 2006 óta egysíkú eredményt mutat, mely egy igen jó helyezéssel párosul, így jelenleg a 14. helyet foglalja el.

41. ábra: Spanyolország piaci mérete

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

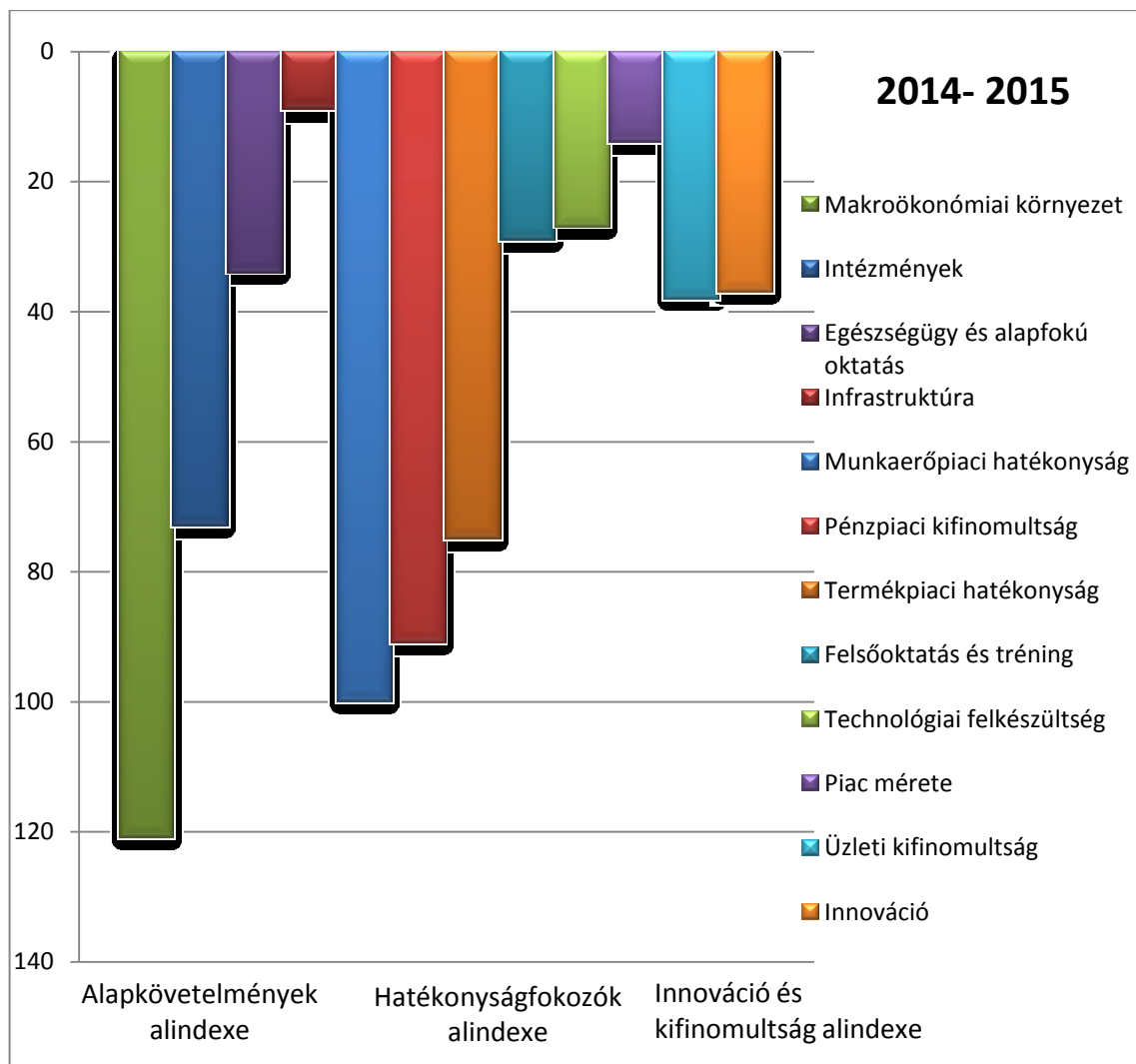
Az Innováció és kifinomultság alindexét tekintve mindkét pillér ugyanolyan, az átlaghoz közelítő, meglehetősen jó eredményt mutat. Egyre kifinomultabb az üzleti szektor, amely hatékonyan használja ki az Információs és Kommunikációs Technológiákat (IKT) és az exogén technológiát.(WEF, 2008) Azonban a finanszírozás, valamint a hitelek hozzáférhetősége tekinthető a leginkább problémás tényezőnek. (WEF, 2013) A 2012-es állami csökkentés a kutatási és innovációs területen, párosulva a magánszektor finanszírozási nehézségével, visszatartja a helyi cégek innovációját.(WEF, 2012) Ezeknek a hiányosságoknak a kezelése szintén kulcsfontosságú lesz annak érdekében, hogy áthidalja a versenyképességi szakadékot az észak-európai gazdaságokkal szemben.(WEF, 2013) Így jelenleg az előbbi a 38., az utóbbi a 37. helyet foglalják el.

42. ábra: Spanyolország üzleti kifinomultság, innováció alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Összességében, tehát az alindexeken belül a legrosszabbtól a legjobb eredmény felé mutató pillérek az alábbiak szerint alakulnak:

43. ábra: A 12 pillér szerinti versenyképességi rangsor Spanyolországban

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

4.3.4. Erősség, gyengeség

Erősségei közé tartozik a politikai stabilitás, mely meglehetősen előnynek számít a nagy gazdasági visszaesés, valamint a magas munkanélküliség szempontjából. Meglehetősen nagy előny az elmúlt években bevezetett reformok pozitív hatása a munkaerőpiacon, a nyugdíj és a pénzügyi szektor területén, melyeket végre is hajtottak. (Verduijn, 2014)

Gyengeségnek írható le a banki szektor, melyben több tőkére lenne szüksége, hogy stabilizálódjon, ugyanis a jelenlegi helyzet akadályozza a gazdasági fellendülést, valamint romlik az államháztartás. További gyengeségnek írható le az autonóm régiók ereje, melynek következtében megnehezítik a költségvetési kiadások ellenőrzését, és a reformok végrehajtását. (Verduijn, 2014)

4.4. PORTUGÁLIA VERSENYKÉPESSÉGE

Mint azt Spanyolországnál láthattuk, Portugália szintén a differenciáltság tekintetében a legjobb csoportba tartozik, azaz az innováció vezérelt gazdaságok közé.

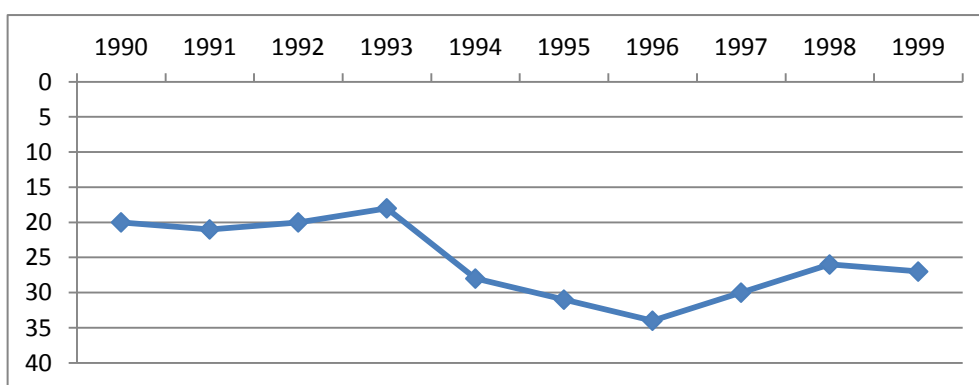

44. ábra: Portugália helyzete

Forrás: WEF 2014

4.4.1. Portugália versenyképessége 1990-es években

Portugália volt a legszegényebb ország, amely a közép- és kelet európai országok felvétele előtt csatlakozott az Európai Unióhoz. A beáramló külföldi tőke következtében megerősödött a gazdaság, majd a '90-es évek elejére a gazdasági növekedés ismét lelassult. A visszaesést követően a '90-es évek második felében sem tudott a gazdaság visszaállni a korábbi, magas növekedéssel jellemezhető fejlődési pályára. Mint említettem, az 1994-1995 közötti időszakban strukturális váltás történt, így az ebben az időszakban bekövetkezett csökkenést nem kell figyelembe vennünk. Ennek következtében megfigyelhető, hogy az összesített versenyképességi mutató évről évre aránylag azonos eredményt mutat.

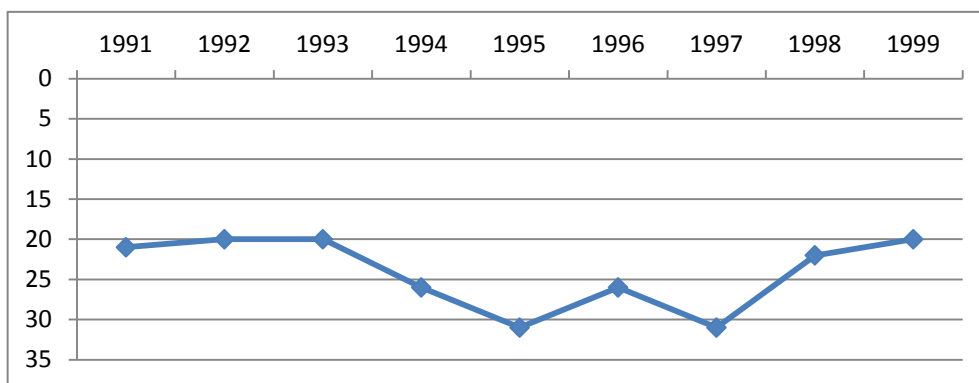

45. ábra: Portugália összesített versenyképességi eredménye 1990- 1999

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Hazai gazdasági erejében valamint nemzetköziesedésében eleinte javuló, majd romló tendenciát mutat, majd az évtized második felében a nyitottságából eredő tendencia látható kimagaslóan jó eredménnyel, így 1999-re a 8. helyet foglalta el.

Ebben az időszakban jelentős infrastrukturális beruházások valósultak meg, melyeknek azonban sok esetben inkább a látványosság, a politikai tőke kovácsolása volt a célja, mintsem a gazdasági szempontok.

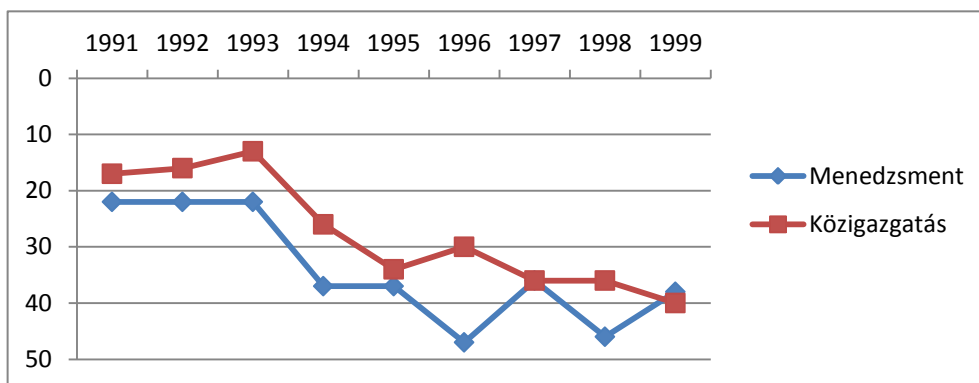

46. ábra: Portugália infrastruktúrája

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az ország ebben az intervallumban kétszer annyit költött jóléti intézkedésekre, például egészségügyre vagy oktatásra, hogy elérje ugyanazt a színvonalat, mint az EU-átlag. A pénzügyet tekintve folyamatosan fejlődött, kivétel 1995-től 1996-ig, ahol enyhe csökkenést mutat, majd 1999-re 27. helyet foglalta el.

A menedzsmentet és közigazgatást tekintve hasonló tendenciát láthatunk, átlagosan folyamatos gyengülést mutatnak, mivel itt az egyik legmagasabb az adóelvonás mértéke az uniós tagállamok között. A gazdasági növekedés fő hajtóerejévé a '90-es évek második felére a hazai fogyasztás vált, valamint a hitelkamatok mérséklődése folyamán mind a háztartások, mind a vállalatok jelentős mértékben növelték eladósodottságukat. 1999-re szintén hasonló pozíciót elfoglalva az előbbi a 38., az utóbbi a 40. helyet foglalta el. (Bilek, 2005)

47. ábra: Portugália menedzsment és közigazgatás alakulása

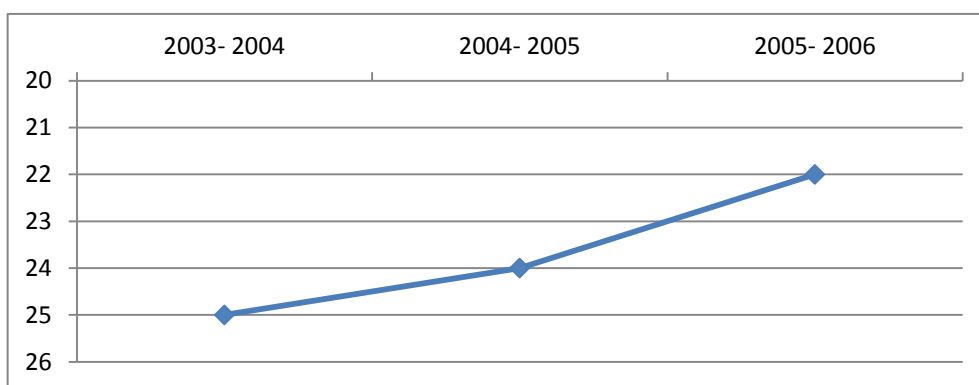
Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A technológiát tekintve eleinte romló, majd javuló tendenciát láthatunk, viszont nem kiemelkedő a növekedés, ugyanis a technológiai intenzív beruházások elmaradtak, amely pedig nagyobb növekedés elérését tette volna lehetővé. Ez a lakosság alacsony szakképzettségének a következménye, így 1999-re a 39. helyet érte el. (Bilek, 2005)

Az intézményi pillért tekintve az összesített értékhez közelítő eredményt láthatunk, 1996-ban enyhe romlás mutatkozik, majd 1999-re a 28. helyet foglalta el.

4.4.2. Portugália versenyképessége a 2000-es években, GCI- BCI tekintetében

A növekedési Versenyképességi Index tekintetében az összesített értékek szerint kismértékben javuló, stagnáló tendenciát mutat az ország versenyképessége. A gazdasági növekedésben a legnagyobb szerepet a termelékenység növekedése játszotta. (Bilek, 2005)

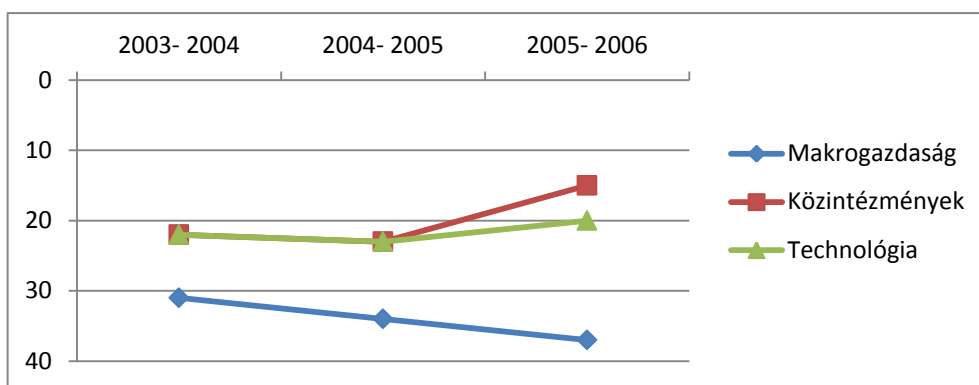

48. ábra: Portugália összesített versenyképessége 2003-2005

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az általános pilléreket folytatva meg kell említeni, hogy Portugáliában magas a foglalkoztatottsági ráta, amellyel így az uniós átlagot is meghaladta 3-4%-kal, melynek

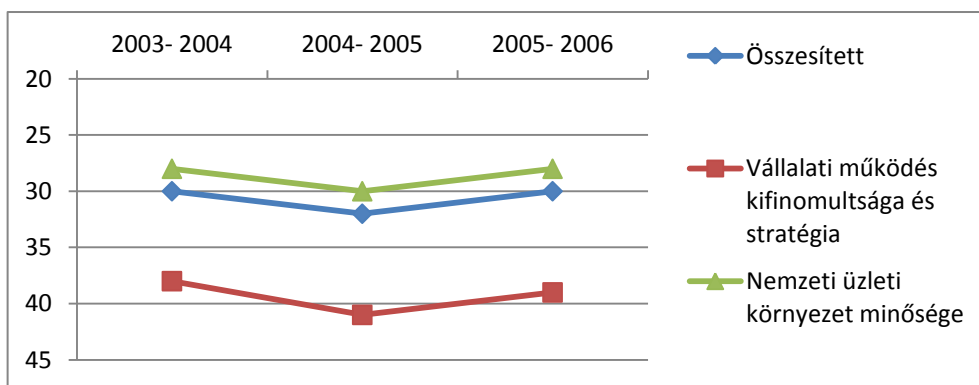
következtében a legjobbak között szerepel. Ez a munkabér rugalmasságának, az aktív foglalkoztatási politikának, illetve a rugalmas foglalkoztatási formák elterjedésének tudhatók be. Ugyanakkor fontos azt is megjegyezni, hogy a munkaerőpiac erősen szabályozott és strukturális problémákkal is küzd. (Bilek, 2005, p. 16.) A makrogazdaság területén csökkenés látható, így 2005-re a 37. helyet foglalta el, ellenben a közintézmények és technológia területén javulás látható, így 2005-re az előbbi a 15., valamint az utóbbi a 20. helyet foglalta el.

49. ábra: Portugália makrogazdaság, közintézmények és technológia alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az Üzleti Versenyképességi Index tekintetében az üzleti környezet a húzóerő, így jobb helyezést elérve a 28. helyen állt, a vállalati működés jóval rosszabb eredményt mutatva a 39. helyet foglalta el.

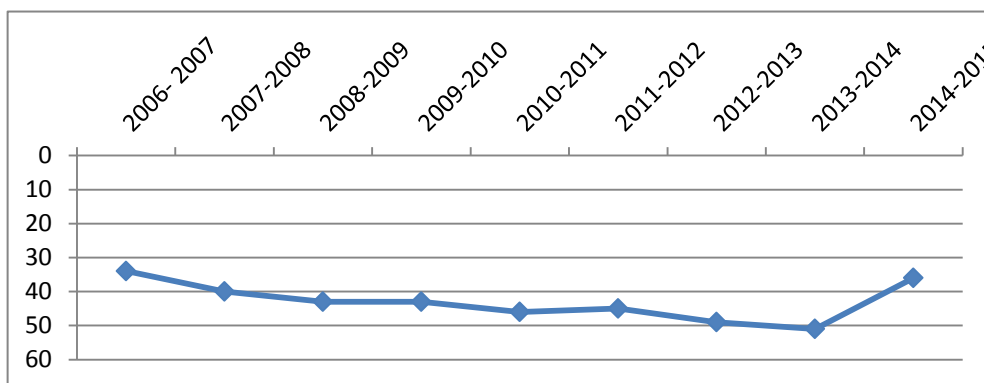

50. ábra: Portugália Üzleti Versenyképességi Indexének alakulása 2003- 2005

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

4.4.3. Portugália a Globális Versenyképességi Index tekintetében

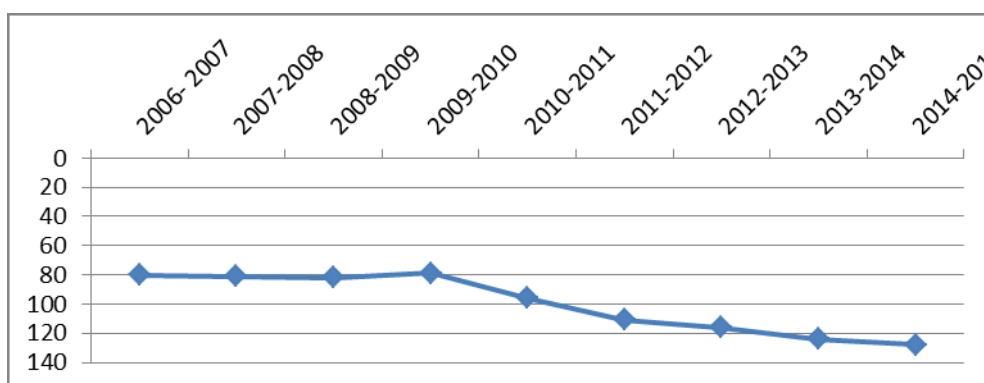
Az összesített versenyképességét tekintve, meglehetősen stagnáló eredményt kapunk, enyhe romló tendenciát mutatva. 2013-tól erősödést láthatunk a versenyképességében, de további reformok szükségesek, hogy az ország növekedési pályára álljon az évtizedes stagnálás után.

51. ábra: Portugália összesített versenyképesség 2006- 2014

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az alapkövetelmények alindexében található a - 12 pillért is összevetve - a legrosszabb pillér, a makroökonómiai környezet. Jól látható, hogy 2009 előtti stagnálás hirtelen süllyedésbe csap át, 2014-re a 128. helyet foglalja el. A jól dokumentált nemzeti megtakarítási ráta, a makrogazdasági nehézségek mellett 10% alá csökkent, viszont magas a deficit, magas az államadósság, melyek gátolják az álló pénzügyi forrásokat.(WEF, 2011) Továbbra is szükséges a makroökonómiai problémákkal foglalkozni, és a reformokat tovább kell folytatni.(WEF, 2014)

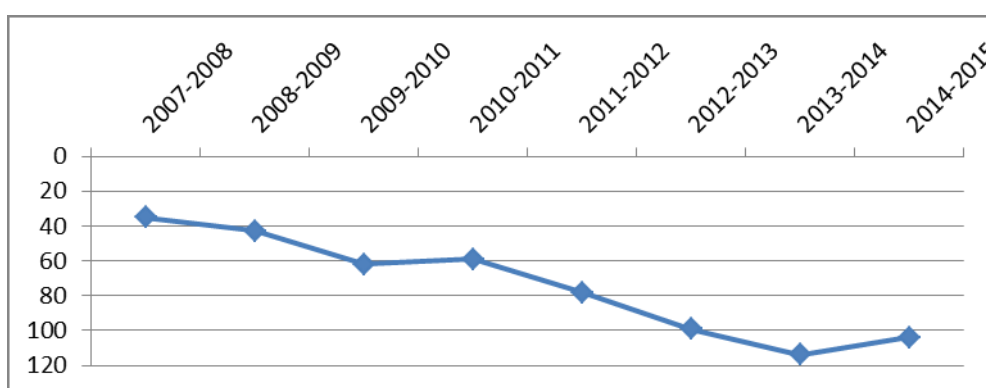

52. ábra: Portugália makroökonómiai környezete

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Ellenben az intézmények, az egészségügyi és alapfokú oktatás, valamint az infrastruktúra, mely világszínvonalú, kiemelkedően jó pozíciókat érnek el. Jelenleg mind a három pillér növekedő tendenciát mutat, az első a 41., a második a 24., valamint az utolsó a 17. helyet foglalja el.

A hatékonyságfokozók alindexe szerint a legrosszabb pillér a pénzügyi kifinomultság, mely folyamatosan romló tendenciát mutat, viszont tavaly óta, enyhe fejlődés látható. Ez a kritikus pénzügyi helyzet vezetett a helyreállítási tervhez, mely javította versenyképességét.(WEF, 2011) Ezt a szektort viszont továbbra is erősíteni kell, hogy annak következtében a hitelt elkezdhessek csökkenteni.(WEF, 2014)

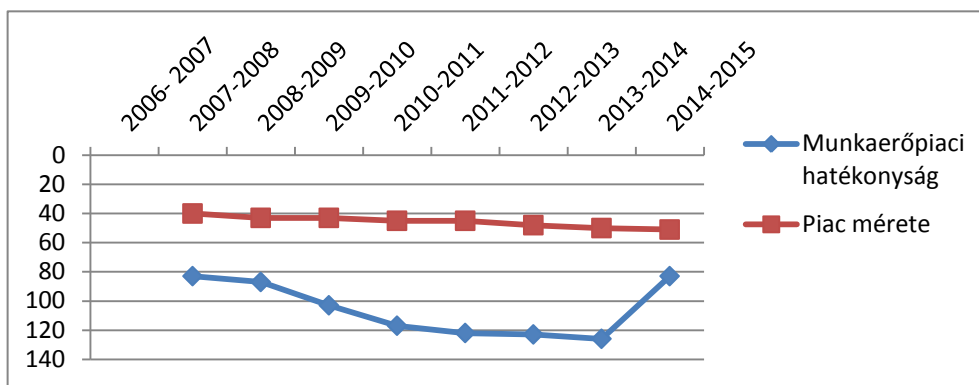

53. ábra: Portugália pénzügyi kifinomultsága

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A gazdaság szenved a munkaerő-piaci merevségtől, valamint a bérek és a termelékenység kapcsolatától, így versenyképességében meglehetősen gyenge helyezést ért el. Ugyan jelenleg enyhe javulás látható és rugalmasabbá kezdett válni, valamint magasan képzett a munkaerő, továbbra is növelnie kell a munkaerőpiacot, jelenleg a 83. helyet foglalja el.

A piaci méretét tekintve folyamatos süllyedés látható, míg 2007-ben a 40. helyet foglalta el, jelenleg az 51. helyen áll. Termékpiaci hatékonyságát figyelembe véve 2006 óta hatalmas gyengülés látható, így 34 helyet rontva, 2013-ra a 72. helyet foglalta el. Ellenben a 2013-ban elfogadott új reform programnak(WEF, 2014) köszönhetően, az árupiac működésével kapcsolatos területek kezdenek kifizetődővé válni, így pozíciójavulást mutatva jelenleg a 44. helyen áll.

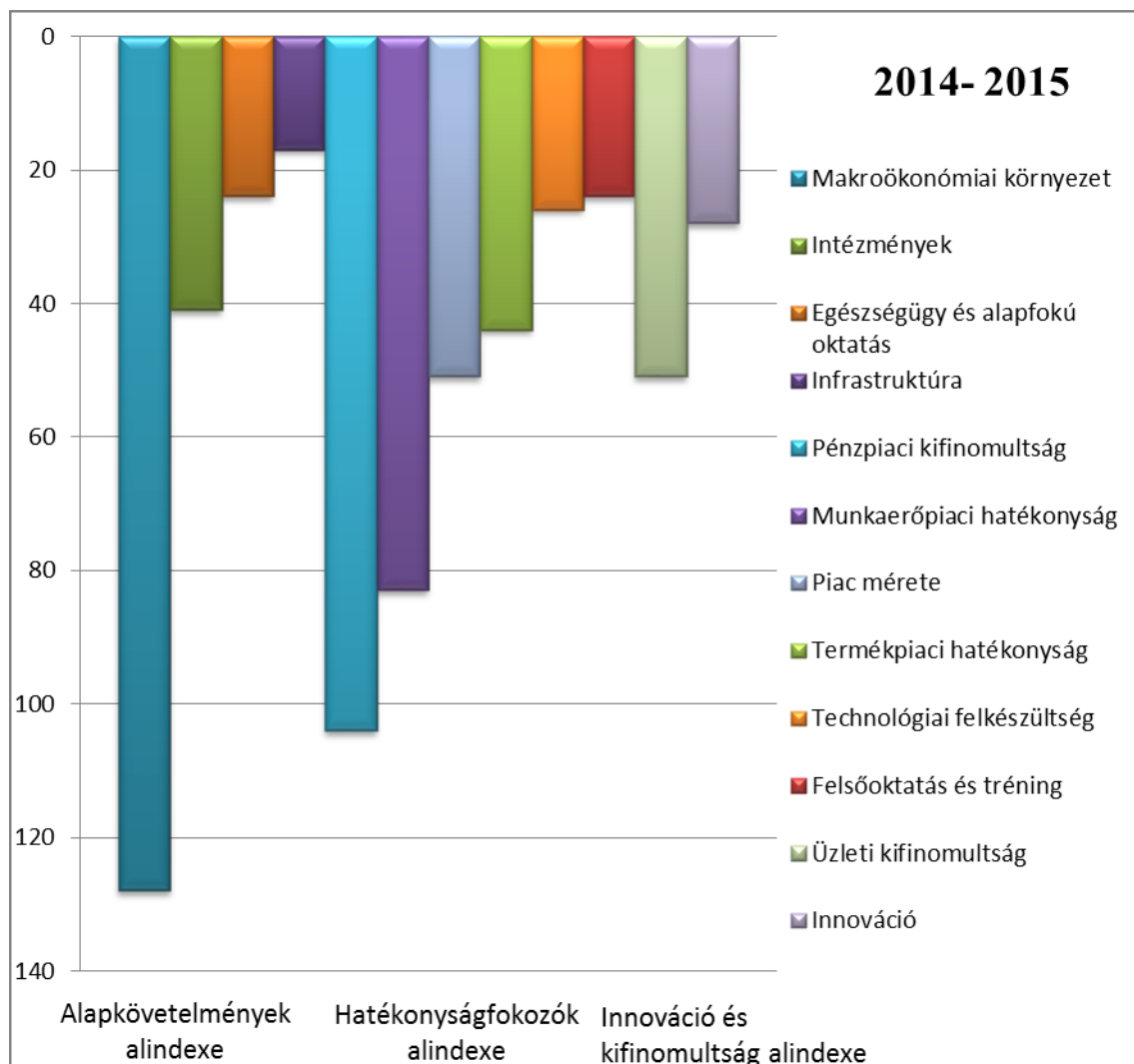
54. ábra: Portugália munkaerő-piaci hatékonyságának és piaci méretének alakulása

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A technológiai pillért figyelembe véve látható az enyhe javulás, sőt 2011-ben kimagasló pozíciójavulást mutat a 19. helyet elfoglalva, viszont jelenleg az enyhe süllyedés miatt a 26. helyen áll. A felsőoktatást és tréninget tekintve a 2010-ig látható enyhe pozícióromlás ellenére az azt követő években folytonos javulás látható. 2014-re a 24. helyet foglalta el, mely ebben az alindexben a legjobb pillérnek számít. A reformok(WEF, 2014) bevezetése miatt látható javulás következtében azonban további fejlesztések szükségesek az oktatás minőségének javulása érdekében.

Az utolsó, azaz az innováció és kifinomultság alindexét figyelembe véve az üzleti kifinomultság a rosszabb pillér, ugyanis folytonos pozícióromlás látható. 2013-tól enyhe javulást mutat, így jelenleg az 51. helyet elfoglalva. Az innovációt tekintve már jobb helyezést ért el, folyamatos javulást mutatva, de továbbra is fejleszteni kell az ország innovációs képességét, hogy támogassa az ország gazdasági átalakulását, ugyanis sok innováció orientált beruházás(WEF, 2011) elköltözött Kelet-Európába vagy Kínába, ahol olcsóbb a termelés.

Tehát összességében az alábbiak szerint alakul a pilléreket csoportosító alindexek:

55. ábra: A 12 pillér szerinti versenyképességi rangsor Portugáliában

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

4.4.4. Erősség, gyengeség

Pozitívnak tekinthetők az elmúlt években bevezetett reformok, melyeknek ezekben az években látszódnak leginkább a hatásai. Ezenfelül az európai vezetők készen állnak, hogy segítsék Portugália teljes piacra jutását, szigorú programok végrehajtása mellett. (Verdijn, 2014)

Ellenben hátránként írható le Portugáliában az alacsony gazdasági növekedés, melynek strukturális hiánya negatív hatással van a jólétre, a munkanélküliségre és az államadósságra. Továbbá aggasztó az államháztartás állapota, ugyanis különösen magas az államadósság, melyek javítása érdekében erőteljes költségvetési erőfeszítések szükségesek. (Verduijn, 2014)

5. ORSZÁGOK VERSENYKÉPESSÉGÉNEK ÖSSZEHAISONLÍTÁSA

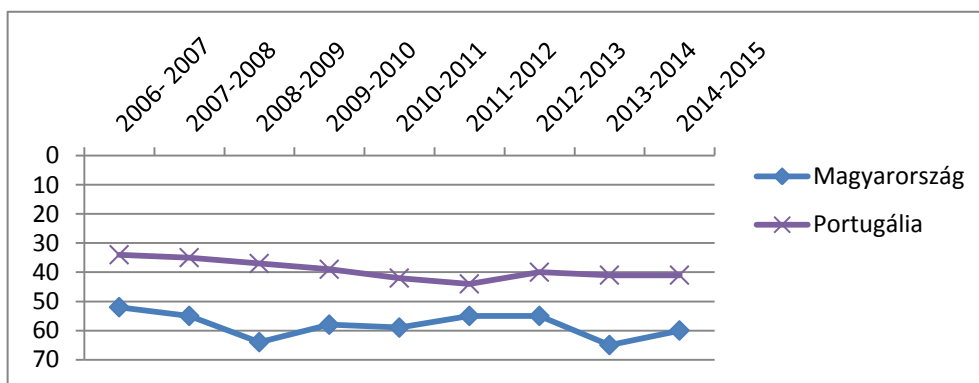
Az országok versenyképességének bemutatása után láthatjuk, hogy külön-külön mi az erőssége egy-egy országnak és mi a gyengesége. Ezután, hogy hipotézisem alapján átlássuk, mennyire van a versenyképességük alakulásában nagy szerepe az ország méretének, valamint a területi elhelyezkedésének, összehasonlítom az egyes országokat. Elsőként az azonos nagyságú országok összehasonlításával kezdtem.

A vizsgálódásom folyamán arra következtettem, hogy az összesített versenyképesség alapján nem kapok rálatást, hogy melyik a súlyozottan befolyásoló tényező. Ezt követően az alindexek összesített eredményét kezdtem tanulmányozni, így átláthatóbb eredményt kaptam.

Ennek függvényében szeretném elsőként bemutatni Magyarország és Portugália összehasonlítását, mint azonos méretű országokat.

5.1. MAGYARORSZÁG- PORTUGÁLIA

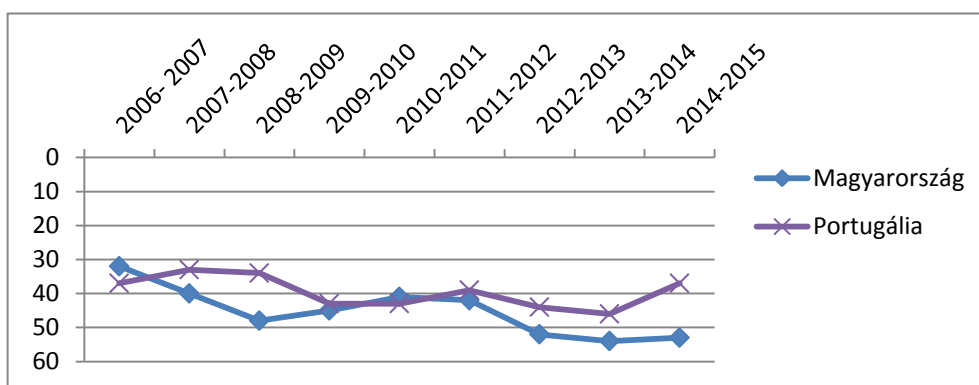
Az alapkövetelmények alindexe szerint láthatjuk, hogy elég nagy a különbség a helyezések tekintetében. A pillérek alapján míg Magyarország egyenletes eredményt mutat, addig Portugália sokkal eltérőbb helyezéseket ért el. Portugáliában lévő makroökonómiai pillér kimagaslóan gyenge, azonban az infrastruktúráját tekintve sokkal kedvezőbb, az EU csatlakozása óta meghatározó fejlődést mutat, míg Magyarország csak átlagos eredményt ért el. Mivel országuk nagysága nem befolyásolja ezeket a pilléreket, kevésbé találhatunk hasonlóságot közöttük ebben az alindexben, tehát e nagy különbség földrajzi elhelyezkedésüknek tudható be.

56. ábra: Magyarország, Portugália alapkövetelmények alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

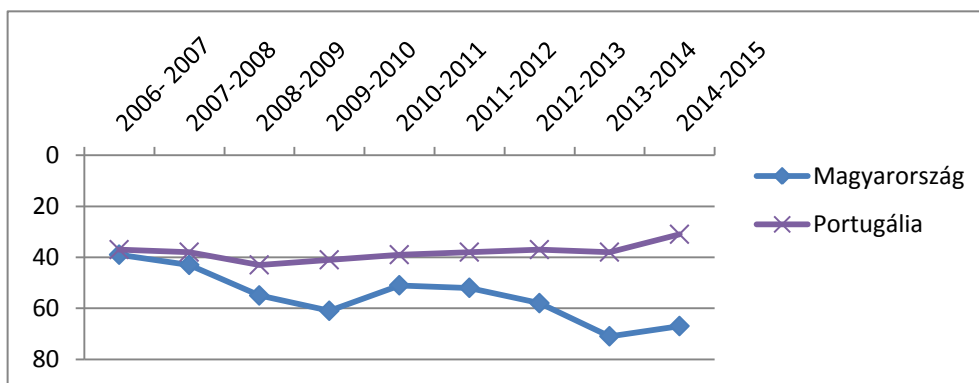
A hatékonyság fokozók alindexében már látható az eredmények összefonódása. Ez annak tudható be, hogy hasonló helyezéseket láthatunk a pillérek szerint, bár Portugália a pillérek tekintetében itt is szélsőséesebb eredményt mutat, de a sorrendet nézve hasonló. A munkaerő-piaci pillér mindkét országnál gyenge, ellenben itt figyelhető meg a piaci méretüknek a hasonlósága, mely mindkét országnál átlagos eredményt mutat. Tehát jól látszik, hogy ez az alindex inkább az ország méretével összefüggő pilléreket tartalmazza. Összességében João Meireles, Daniela Fernandes, Magyarországon tanító portugál tanárok úgy vélik, habár a két ország azonos szintű gazdasággal bír, más úton szerzik a bevételeiket, mégis önállóak.

57. ábra: Magyarország, Portugália hatékonyságfokozók alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az utolsó alindex szerint szintén nagy különbség látható az innováció és kifinomultság tekintetében. Ez abból is következik, hogy a nyugati ország már az innováció vezérelt csoportba tartozik, míg a keleti csak egy átmeneti csoportban található. Ez a földrajzi elhelyezkedésének tudható be, mivel a nyugati Portugália előbb csatlakozott az Európai Unióhoz, a technológiai újdonságok előbb befolyásolták a piacot, így az üzleti kifinomultságuk, valamint az innovációjuk előbb elkezdhetett fejlődni, ezért jelenleg is jobb pozíciót foglal el.

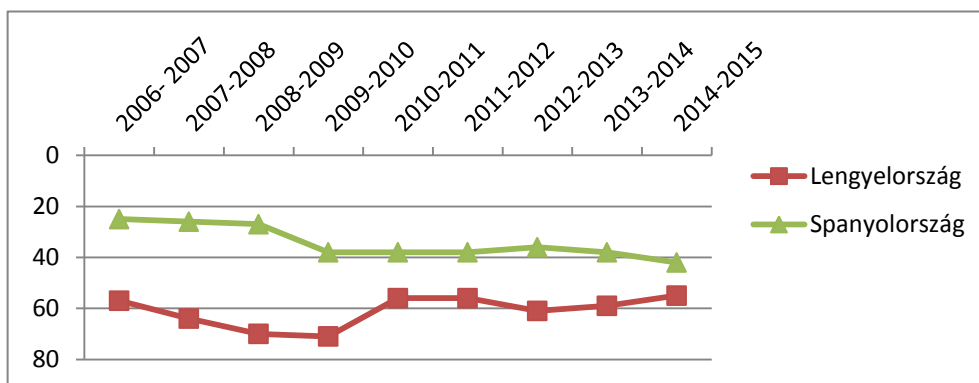
58. ábra: Magyarország, Portugália innováció és kifinomultság alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

5.2. LENGYELORSZÁG- SPANYOLORSZÁG

E két ország összehasonlításában várható, hogy az előzőek viszonyítása alapján hasonló eredményeket kapunk az országok mérete és földrajzi elhelyezkedésük viszonylatában.

A legszembetűnőbb különbség szintén az, hogy Spanyolország sokkal szélsőségesebb eredményt mutat a pillérek tekintetében, mint Lengyelország. Ennek ellenére összességében Spanyolország jobb helyezést ért el az alapkövetelmények alindex szerinti összehasonlításában.

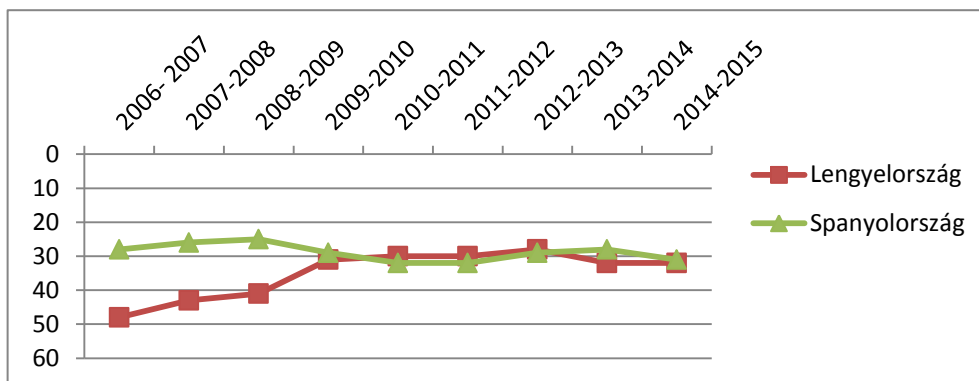

59. ábra: Lengyelország, Spanyolország, alapkövetelmények alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

A következő alindexben már azt láthatjuk, hogy újra összefolynak az eredmények. Ez annak tudható be, hogy hasonló helyezéseket láthatunk a pillérek szerint, bár Spanyolország szintén szélsőségesebb eredményt mutat, de a sorrend tekintetében hasonló. A munkaerő-piaci pillér mindkét országnál a legrosszabb, elég magas eredményt mutatva, ellenben itt figyelhető meg a piaci méretüknek a hasonlósága, mely Lengyelországban a legjobb, Spanyolországban a második legjobb helyezést mutatja. Az országuk területi nagyságából kifolyólag egységesen

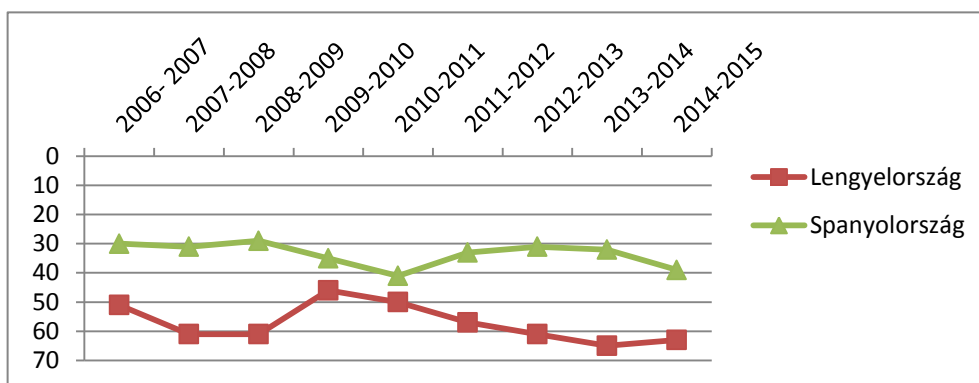
jobb helyezést értek el, mint Magyarország és Portugália. Tehát újra látszik, hogy ez az alindex inkább az ország méretéből adódó előnyös pilléreket tartalmazza, így ezek az országok jó helyezést értek el.

60. ábra: Lengyelország, Spanyolország hatékonyság fokozók alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Az utolsó innováció és kifinomultság alindexében szintén megfigyelhető, hogy az eredmények szétválnak. Ez ugyancsak annak tudható be, hogy Spanyolország, mint nyugati ország már az innováció vezérelt országok közé tartozik, míg Lengyelország csak átmeneti országnak számít.

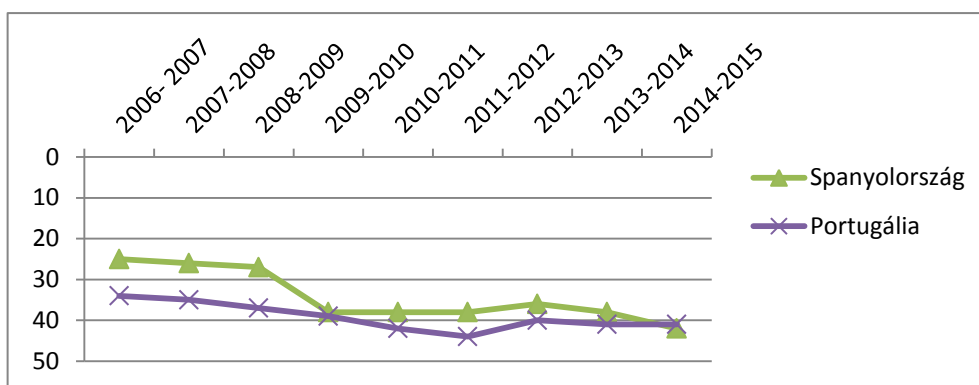
61. ábra: Lengyelország, Spanyolország innováció és kifinomultság alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

5.3. SPANYOLORSZÁG- PORTUGÁLIA

Míg az előzőekben az ország nagysága szerinti összehasonlításokat végeztem el, ezután az Európában való földrajzi elhelyezkedésük alapján fogom egybevetni az országokat.

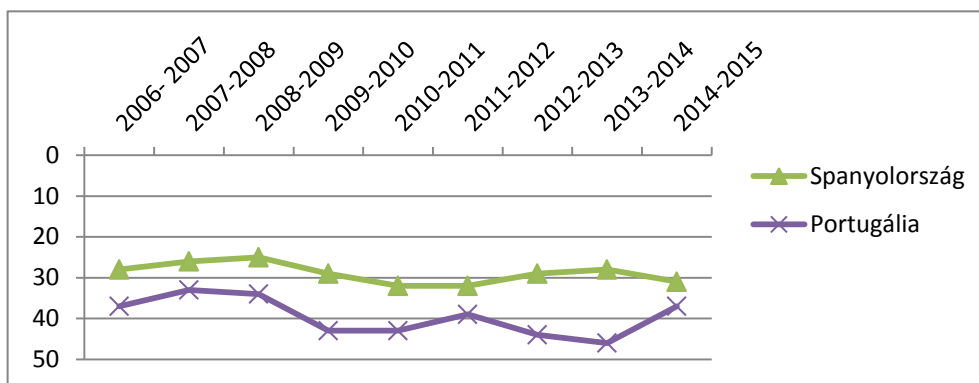
Az előzőekkel pont ellentétes eredményeket kapva azt láthatjuk, hogy az alapkövetelmények alindexe szerint Spanyolország és Portugália hasonló eredményeket értek el az alindexeken belül, mindkét ország szélsőséges értékeket mutatva. Makroökonómiai pillérük megegyező értéket képvisel, mindkét országnak kiemelkedően alacsony, szemben az infrastruktúrájukkal, amely viszont az alindexen belül a legjobb. E pillérük az EU-hoz való csatlakozásuk után fejlődött a leginkább, így érzékelhető, hogy az Európában való elhelyezkedésüknek köszönhető ez a jó eredmény.

62. ábra: Spanyolország, Portugália alapkövetelmények alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

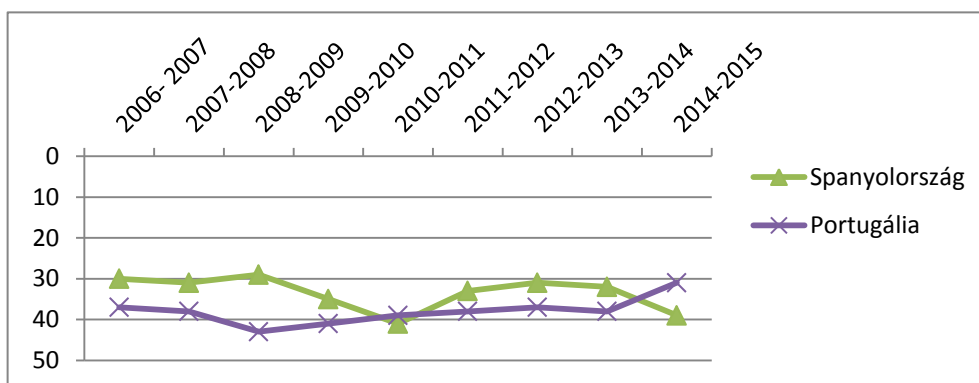
A hatékonyság fokozók alindexében azonban azt láthatjuk, hogy itt a két ország eredménye külön válik. Láthattuk, hogy a felsőoktatás, valamint a technológia mind a két országban kiemelkedően jó, a legnagyobb különbség a termékpiacon, hatékonyság, valamint a piaci méretekben mutatkozik. Mivel Spanyolország területe sokkal nagyobb, mint Portugáliáé, egyértelmű volt, hogy ebben az alindexben az előbbi fog jobban teljesíteni. Marta Cereales és Carles Bartual Martín Magyarországon tanító spanyol tanárok szintén úgy vélekedtek, hogy a spanyol gazdaság hagyományosan erősebb, viszont a magas munkanélküliséget kritikus pontnak tartják.

63. ábra: Spanyolország, Portugália hatékonyságfokozók alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Ebben a pillérben újra látható, hogy az értékek együtt mozognak, legtöbbször Spanyolország, de van, hogy Portugália mutat jobb eredményt. Ezek az értékek annak tudhatók be, hogy mindkét ország az innováció vezérelt országok kategóriába tartoznak, azaz a globális versenyképességet próbálják javítani. Mivel a nyugati országokhoz tartoznak, így nemcsak Spanyolországhoz, amint azt már említettem, hanem Portugáliához is előbb eljutottak a technológiai újdonságok. Már nemcsak vásárolnak technológiát, hanem fejlesztenek is, ezért is értek el együtt jobb helyezést, ezzel is erősítve a földrajzi elhelyezkedés fontosságát.

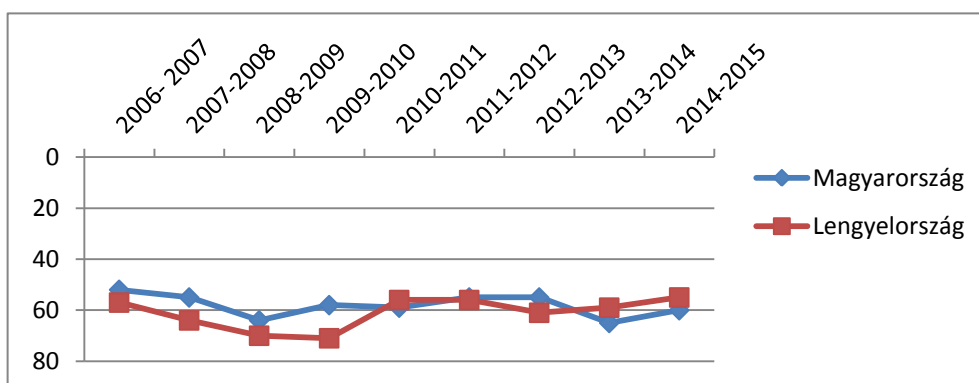

64. ábra: Spanyolország, Portugália innováció és kifinomultság alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

5.4. MAGYARORSZÁG- LENGYELORSZÁG

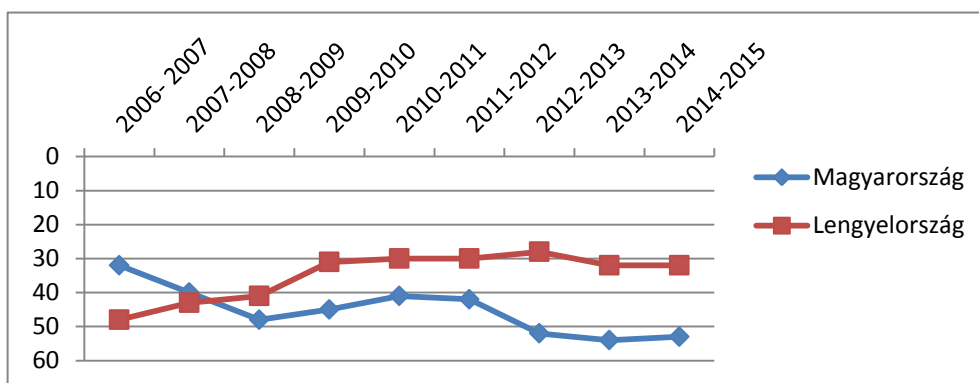
Végül Magyarországnál és Lengyelországnál, mint keleti országok összehasonlításánál, hasonlóan Spanyolország és Portugália egybevetéséhez, egyértelműen levonható következmény volt, hogy ebben az alindexben a területi elhelyezkedés fog dominálni. A két országnál hasonló eredményeket kapunk, ellenben helyezésükben rosszabb, mint az előbbi két ország. Ugyan több évben Magyarország teljesített jobban, jelenleg Lengyelország ért el jobb helyezést, de mint tudható már, ez nem a területi nagysága miatt alakult így.

65. ábra: Magyarország, Lengyelország alapkövetelmények alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Ellenben a hatékonyságfokozók alindexe szerint már különböznek az eredmények. Országuk mérete szerint a pilléreknél a pénzpiaci mutatót követően, a piac mérete mutatja a legnagyobb különbséget, így egyértelműen mutatva, hogy Lengyelország éri el a jobb helyezést ezen az alindexen belül.

66. ábra: Magyarország, Lengyelország hatékonyságfokozók alindexe

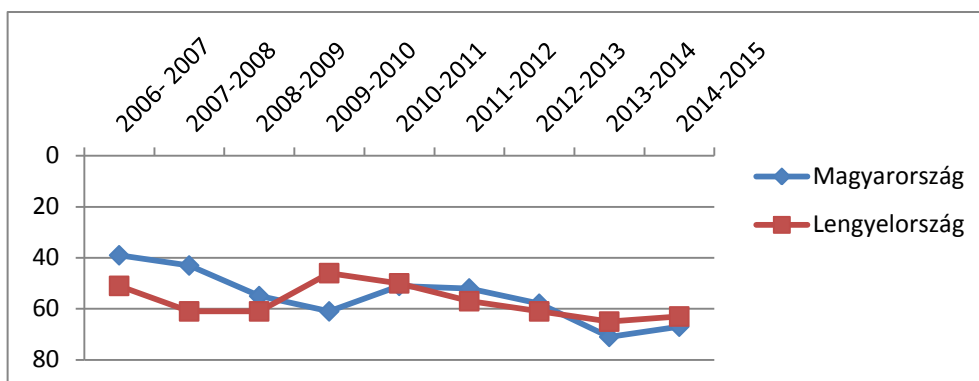
Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

Végezetül újból látszik, hogy e két ország, mivel mindkettő átmeneti státuszban található az innováció vezérelt országok kategóriájába, hasonló eredményt mutatnak, így hangsúlyozva az egy régióhoz való kötöttségüket. Szabó Zsolt, a TriGránit Development Corporation befektetési igazgatójával készített interjúmból kiderült, hogy a vállalat szempontjából a régiót alapjában véve egyben kezelik, természetesen mindenhol megvan a vezető, húzó erő. A magyar piac stabilitására, kiszámíthatóságára vonatkozó kérdésem szerint eleinte Magyarország számított a régió erősebb országának, mára azonban Lengyelország lett. Így azt láthatjuk, hogy egy ország fejlődése nem homogén, hiszen a vállalat alapításakor Magyarország még erős volt. Véleménye szerint Magyarország gazdasága viszont sokkal erősebb, mint ahogy külföldön tartják. Például akik 3-4 éve elhagyták az országot most visszajöttek, és újra Magyarországon akarnak befektetni. Ellenben úgy véli, mivel maga a régió sem stabil, így nem kiszámítható a gazdasága.

Lengyelországot sokkal kiszámíthatóbbnak és stabilabbnak találja, ezért is várják a további erősödését az országnak. Eredetileg azért is terjeszkedett a vállalat Lengyelország felé, hiszen ott volt a legnagyobb lehetőségük.

Tehát Magyarországot és Lengyelországot, mint régiót együtt kezelik, azonban, hogy a hipotézisemnek megfelelő képet kapjak, az ország méretéről, mint befolyásoló tényezőről is kérdeztem. Szabó Zsolt véleménye szerint az ország nagysága nagyon fontos, Lengyelországot tekintve sokkal kedvezőbb kilátások vannak a mérete miatt. Nem centralizált, méreténél fogva több befektető található, ezenfelül komolyabban veszik a bankok a bérloket. Egyszóval minden könnyebb. Ott könnyebb pénzt szerezni a finanszírozáshoz és könnyebb is eladni, hiszen többen érdeklődnek, valamint nagyobb vásárlóerővel rendelkeznek. Ezenfelül nagyobb a vidéki diverzifikáció, több nagyváros található ott.

Tehát látható, hogy a vállalat elégedett a régió tekintetében, ellenben a piaci méretet nagyon is fontosnak találja, emiatt is terjeszkedik legfőképp Lengyelország felé.

67. ábra: Magyarország, Lengyelország innováció és kifinomultság alindexe

Forrás: Saját készítés, a WEF által kiadott versenyképességi évkönyv alapján

6. ÖSSZEGZÉS

Tanulmányom megírásának kezdetekor azt hittem egyértelmű eredményt fogok kapni a hipotéziseimre. Az egyik szerint, miszerint létezik országok között verseny, a több elmélet bemutatása, vizsgálata után igazoltam és elfogadtam, hogy létezik.

A másik hipotézisemre, miszerint melyik szempont a relevánsabb az országok versenyképességében, a területi nagyság vagy Európában való elhelyezkedésük, mostanra látom, hogy ez ennél összetettebb. Nem mondható egyik országra sem egyértelműen, hogy mi miatt versenyképesebb, nem véletlen, hogy a GCI is jelenleg 12 pillért használ az országok értékelésénél, hogy minél jobban megközelítsék a pontos különbségeket a rangsorban.

Ellenben jól kivehetővé vált számomra, hogy a megfelelő csoportra bontás szerint már értékelhető, egymáshoz viszonyítható eredményeket kaphatok. Az interjúk folyamán kiderült, hogy mennyire fontos az ország mérete a vállalkozások számára, mégis a versenyképességet befolyásoló tényezők szerint nagyobb arányban inkább az ország földrajzi elhelyezkedése számít. Ugyan konkrét általánosításokat csak négy ország összehasonlításánál nem jelenthetek ki, így releváns eredményt sem mutathatok, a statisztikai értékek azt mutatják, hogy 2/3, 1/3 arányban, az ország Európában való elhelyezkedése jobban befolyásolja a versenyképességi eredményeket.

IRODALOMJEGYZÉK:

Szakirodalom:

1. Bernat, T. – Jaroslaw, P. (2006): Theoretical and practical aspects of competitiveness. Katedra Mikroekonomii Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin
2. Czakó Erzsébet - Dr. Zoltayné Paprika Zita - Chikán Attila (2002): Vállalati versenyképesség a globalizálódó magyar gazdaságban. Akadémiai Kiadó, Budapest
3. Dr. Szilágyi Gy. (2008): Statisztikai Szemle, 86. évfolyam 1. szám. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest
4. Lengyel I. (2010): Regionális gazdaságfejlesztés. Akadémia kiadó, Budapest
5. Lengyel I. (2003): Verseny és területi fejlődés. JATEPress, Szeged
6. Báthory Zs. (2005): Az IMD és a WEFORUM versenyképességi jelentéseinek struktúrája és módszertani háttere. In: Chikán Attila: Versenyképesség kutatások műhelytanulmány, 47. számú kötete. BCE, Versenyképesség Kutató Központ, Budapest
7. Lukovics M. (2008): Térségek versenyképességének mérése. JATEPress, Szeged
8. Dr Kerepesi K. (2000): A magyar gazdaság versenyképességének néhány tényezője. In: Dr Kerepesi Katalin: Tudományos közlemények 2. szám. Általános Vállalkozási Főiskola, Budapest
9. Pellényi G. (2005): A magyar gazdaság versenyképessége nemzetközi versenyképességi jelentések tükrében. International Center for Economic Growth, Budapest
10. Lengyel I. (2002): A regionális gazdaság- és vállalkozás fejlesztés alapvető szempontjai. JATEPress, Szeged
11. Bilek P. (2005): Növekedés és versenyképesség – három kohéziós ország és Olaszország empirikus tapasztalatai. International Center for Economic Growth, Budapest
12. IMD International & The World Economic Forum (1990): The World Competitiveness Report. Lausanne, Geneva
13. IMD International & The World Economic Forum (1991): The World Competitiveness Report. Lausanne, Geneva
14. IMD International & The World Economic Forum (1992): The World Competitiveness Report. Lausanne, Geneva
15. IMD International & The World Economic Forum (1993): The World Competitiveness Report. Lausanne, Geneva
16. IMD International & The World Economic Forum (1994): The World Competitiveness Report. Lausanne, Geneva
17. IMD International & The World Economic Forum (1995): The World Competitiveness Report. Lausanne, Geneva
18. The World Economic Forum (WEF) (1996): The Global Competitiveness Report. Switzerland, Geneva
19. The World Economic Forum (WEF): (1997) The Global Competitiveness Report. Switzerland, Geneva
20. The World Economic Forum (WEF): (1998) The Global Competitiveness Report. Switzerland, Geneva
21. The World Economic Forum (WEF): (1999) The Global Competitiveness Report. Switzerland, Geneva

22. World Economic Forum (WEF): (2004) The Global Competitiveness Report 2003- 2004. Oxford, Oxford University Press
23. World Economic Forum (WEF): (2004) The Global Competitiveness Report 2004- 2005., New York Oxford University Press
24. World Economic Forum (WEF): (2005) The Global Competitiveness Report 2005- 2006. New York : Palgrave
25. World Economic Forum (WEF): (2006) The Global Competitiveness Report 2006- 2007. Switzerland, Geneva
26. World Economic Forum (WEF): (2007) The Global Competitiveness Report 2007- 2008. Switzerland, Geneva
27. World Economic Forum (WEF): (2008) The Global Competitiveness Report 2008- 2009. Switzerland, Geneva
28. World Economic Forum (WEF): (2009) The Global Competitiveness Report 2009- 2010. Switzerland, Geneva
29. World Economic Forum (WEF): (2010) The Global Competitiveness Report 2010- 2011. Switzerland, Geneva
30. World Economic Forum (WEF): (2010) The Global Competitiveness Report 2010- 2011. Switzerland, Geneva
31. World Economic Forum (WEF): (2011) The Global Competitiveness Report 2011- 2012. Switzerland, Geneva
32. World Economic Forum (WEF): (2012) The Global Competitiveness Report 2012- 2013. Switzerland, Geneva
33. World Economic Forum (WEF): (2013) The Global Competitiveness Report 2013- 2014. Switzerland, Geneva
34. World Economic Forum (WEF): (2014) The Global Competitiveness Report 2014- 2015. Switzerland, Geneva

Internetes források:

1. Szentés T. (2012): A „nemzeti versenyképesség” fogalma, mérése és ideológiája. Magyar Tudomány, a Magyar Tudományos Akadémia folyóirata, Budapest
2. Martin, J. R.: Management and accounting web.
<http://maaw.info/WorldCompetitivenessReports.htm>
(letöltés: 2014. 11. 05)
3. Encyclopedia of the Nations, Poland- Infrastructure, power, and communications.
<http://www.nationsencyclopedia.com/economies/Europe/Poland-INFRASTRUCTURE-POWER-AND-COMMUNICATIONS.html>
(letöltés: 2014. 10. 22.)
4. Briegel, F. (2014): Country Report Poland
<https://economics.rabobank.com/publications/2014/october/country-report-poland/>
(letöltés: 2014. 09. 24.)
5. Fekete K.: A Magyar Köztársaság kommunikációs infrastruktúrája a Távközlési törvény tükrében. http://www.zmne.hu/tanszekek/vegyi/docs/fiatkut/KF_2.html
(letöltés: 2014. 10. 25)
6. Javult Magyarország versenyképessége (2011)
http://index.hu/gazdasag/magyar/2011/09/07/javult_magyarorszag_versenykepessege/
(letöltés: 2014. 10. 27)

7. Chikán A. (2012): Versenyképesség és innováció a magyar gazdaságban.
<http://www.bcch.com/content/ChikanAttilaDr.pdf>
(letöltés: 2014. 10. 27.)
8. Briegel, F. (2014): Country Report Hungary.
<https://economics.rabobank.com/publications/2014/march/country-report-hungary/>
(letöltés: 2014. 10. 28.)
9. Verduijn, M. (2014): Country Report Spain.
<https://economics.rabobank.com/publications/2014/april/country-report-spain/>
(letöltés: 2014. 10. 28.)
10. Verduijn, M. (2014): Country Report Portugal.
<https://economics.rabobank.com/publications/2014/april/country-report-portugal/>
(letöltés: 2014. 10. 28.)

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET

Szabó Zsolt, TriGranit Development Corporation befektetési igazgatójával készített interjúm:

1. TriGranit Development Corporation miért Magyarországon kezdte el a vállalkozását?

Az alapító Demján Sándor magyar volt, így itt vetette meg a tőke alapjait. Itt építette meg a Skálát.

2. Mit gondol a magyar piacról, mennyire erős? Gazdasága mennyire stabil, kiszámítható?

A régiót alapjában véve egyben kezelik, természetesen mindenhol megvan a vezető, húzó erő. Eleinte a régiónak Magyarország volt az erősebb országa, mára Lengyelország lett. Így láthatjuk, hogy egy ország fejlődése nem homogén, a vállalat alapításakor Magyarország még erős volt.

Amúgy Magyarország gazdasága sokkal erősebb, mint ahogy külföldön tartják, pl. akik 3-4 éve elmentek, most visszajönnek, és újra Magyarországon akarnak befektetni.

Mivel maga a régió sem stabil, így nem kiszámítható a gazdasága. Azonban a cég azért tudott stabilizálódni, mivel az elmúlt években nem volt új építés, nem tudtak más irodába menni. Így jó kilátások elé néznek, hiszen egy jól előrelátható ingatlanpiaci konjunktúra alakult ki.

A homogenitást tekintve szintén egy másik példa, hogy Varsóban dupla annyi iroda van, mint Budapesten. A négyzetméter ár fele annyi itt, mint Varsóban.

Ami hiányzik Magyarországon az a beruházás, ezen belül is főleg a privát és nem az állami. Hiszen az államinak manapság egyre nagyobb szerepe van, ami nem jó, hiszen a privát beruházások tudnák növelni a versenyszféra kialakulását.

3. Miért terjeszkedett a vállalat Lengyelország felé, miért azt az országot választotta?

Mert ott a legnagyobb a lehetőség, kulturális előnyünk is volt, hiszen például az USA-val szemben könnyebb volt a vállalatot elkezdeni, mivel ismertük a kultúrát, valamint több kapcsolatunk is volt abba az irányba.

Könnyebb helyzetünk volt ezenfelül azért is, hiszen az itteni prototípusokat építettük fel kint is. Háromféle ilyen típus van: a pályaudvar mellé épített bevásárlóközpont, a külvárosban épített bevásárlóközpont, valamint az 'A' típusú irodaházak. Így egy már

ismert rendszert bővíthettünk más országban, ami némileg egyszerűbb, mint újra felépíteni, kidolgozni egy rendszert.

4. Mit gondol a lengyel piacról, mennyire erős? Valamint a lengyel gazdaság mennyire stabil, kiszámítható?

Sokkal kiszámíthatóbbnak és stabilabbnak látom, ezért is várjuk a további erősödését.

5. A sikert tekintve mennyire látja befolyásoló tényezőnek a piaci méretet?

A piaci méret nagyon fontos, Lengyelországot tekintve sokkal jobb kilátások vannak az ország nagysága miatt. Nem centralizált, méreténél fogva több befektető található, ezenfelül komolyabban veszik a bankok a bérloket. Egyszóval minden könnyebb. Míg Magyarországon egy iroda max. 40000 m² addig Lengyelországban akár 90000 m². Ott könnyebb pénzt szerezni a finanszírozáshoz és könnyebb is eladni, hiszen többen érdeklődnek, nagyobb a vásárlóerő eloszlás. Ezenfelül nagyobb a vidéki diverzifikáció, több nagyváros található ott.

6. Milyenek találja a vállalat magyar részének a versenyképességét nemzetközi összehasonlításban?

Nagyon versenyképes, hiszen magyar az egész management.

7. Milyenek találja a vállalat lengyel részének a versenyképességét nemzetközi összehasonlításban?

Nagyon versenyképes.

8. A vállalat melyik része az erősebb? Miért?

A bevásárlóközpontok építése, hiszen főleg erre specializálódtak, viszont egyedülálló módon kombinálják az irodaházakkal, így egymás helyzetét erősítik. Ezáltal még több bérlővel van kapcsolatunk, és eleve nagyobb.

9. Milyen fejlesztéseket eszközölt, hogy még versenyképesebb legyen a vállalat?

Saját management-et építettek ki, saját szoftvert fejlesztettek ki, saját szerződési mintákat írtak, megalapították a TGM Akadémiát, melynek lényege, hogy minden szakmára saját kézikönyvet írtak, valamint belső továbbképzéseket indítottak.

10. Milyen változásokat hozott 2004-ben az EU-ba való csatlakozás?

Egy piac lett, míg nyugaton stagnált, addig keleten emelkedett a gazdaság. Több bérlő, bank valamint befektető került a piacra, még könnyebb lett pénzhez jutni. Négy szabadságfok szabad áramlása.

11. Ezenkívül a 2008-as válságot hogy élte meg a vállalat, milyen változásokat hozott, milyen kihatása van a jelenre?

Nem igazán hatott a válság, minden banki segítség nélkül, önállóan kerültünk ki belőle, persze nem volt könnyű, de meg tudtuk oldani, így viszont sok versenytárs kihullott, bővültek a piaci lehetőségeink. A fejlesztési aktivizálás nem változott, track record-jával nem volt probléma.

12. Milyen fejlesztéseket tervez a közeljövőben?

Lengyelországi Poznan-hoz hasonlóakat tervezünk, jelenleg 5 olyan telket nézünk, ami erre alkalmas lenne. Nincs nagy vásárlás, hiszen az elmúlt 10 évbe is csupán 3 nagy beruházás volt: Katowice, Krakkó és Poznan.

2. MELLÉKLET

Piotr Stanek, lengyel Egyetemi tanárral készített interjúm:

1. Mi a véleménye Lengyelország versenyképességéről nemzetközi összehasonlításban?

Úgy gondolom Lengyelország versenyképes nemzetközi viszonylatban, tekintve a fenntartható növekedést és a nemzetközi piacokon a gyarapodás arányát. Nyilvánvaló, hogy a versenyképesség fogalma meglehetősen homályos, és lehetetlen a közvetlen mérése. A kísérlet, melyet a WEF GCR mutat be a legbefolyásosabb, de mint minden ilyesfajta rangsor, ez is szubjektív (például a mutatókat tekintve). A mai világban nagyon nehéz megállapítani mi lenne Lengyelország versenyképességének a jelentése: ez sokkal inkább az egyéni vállalkozások versenyképességének a kérdése. Az üzleti környezet egyértelműen az egyik legfontosabb része a versenyképességnek és ebből a szempontból nagyon szkeptikus vagyok Lengyelország innovációs koncepciójával (ez talán vitatható, de ez az én véleményem). Így a gazdaság versenyképességét, amit a GCR mutat be inkább csak viszonyítási alapnak kéne venni, semmint konkrét válasznak. Ezzel azt szeretném mondani, hogy egyes lengyel termékek, (amit mellesleg nagyon nehéz megállapítani, hogy melyik a lengyel termék, hiszen a legtöbb áruházlánc már jelen van több országban, és sok érték onnan jöhet) vagy cégek sikeresen tudnak versenyezni egyes svájci, német vagy amerikai termékekkel vagy cégekkel. Ezért nem értem, hogy Lengyelország miért sokkal rosszabb, mint például Észtország és jobb, mint Magyarország.

Véleményem szerint ahelyett, hogy Lengyelország versenyképességét firtatnánk, jobban kéne aggódnunk az ország üzleti környezetének az alkalmasságán egy adott cég céljainak elérése érdekében. Így tehát jobb próbálkozás lenne értékelni, mint a World Investment Prospect Survey 2009-2011, ahol a befektetések vonzerejét három különböző iparágon keresztül vizsgálták. Ideális esetben minden egyes vállalatnak meg kéne vizsgálnia, hogy az adott ország gazdasági környezete megfelel-e a prioritásuknak. Például most Lengyelország nagyon- nagyon versenyképes a számviteli központokban és általában a megosztott szerviz központokban.

2. Melyik terület gyengébb, melyik erősebb?

Anélkül, hogy kritizáljam az egész jelentést, azt kell, hogy mondjam, ez egészen pontosan a lengyel üzleti környezet tiszta gyengeségét jelzi. Véleményem szerint az alábbi elemeket kéne mindenekelőtt javítani: az adórendszert és úgy általában a „felhasználóbarát” közigazgatást a vállalkozók miatt. (De nem feltétlenül a nagy adókulcsokat, ami nem olyan magas a véleményem szerint másképpen mondva az adókulcsok nem olyan lényegesek. A kérdés a bonyolultsági szint és a gyakori változások.

A második pont, ami pontosan fel van tüntetve a reportban, a jogrendszer problémája, ami lassú és kissé kiszámíthatatlan. Úgy gondolom, hogy Lengyelország makroökonómiailag is stabilabb, mint ahogy azt feltüntetik. Szintén szeretném megemlíteni az oktatási rendszert, (de inkább az általános és gimnáziumi szintet) amely biztos alapot ad a versenyképességnek. Attól tartok azonban, hogy a felsőoktatásban (a magas részvételi arány ellenére) nem igazodik a piaci igényekhez 100%-an.

Nem értek egyet a munkaerőpiac rugalmatlanságával. Azt mondanám, inkább az ellenkezője igaz. Nagyon rugalmas, mert a munka Törvénykönyvének megszorításait nagyon könnyű áthidalni (a „polgári jogi szerződések” által, amelyek nem szabályozottak olyan erősen.) Azonban úgy gondolom, hogy a foglalkoztatások különböző típusát jobban kéne harmonizálni, azaz kevesebb szabályozás szükséges az állandó foglalkoztatás érdekében, és a „polgári jogi szerződések” néhány szabályozása érdekében.

3. Melyik területen és milyen változtatásokat javasolna, hogy versenyképesebb legyen Lengyelország?

Úgy gondolom, hogy a legnagyobb javulást a jogi rendszerben kellene (és kell) elérni a jog minőségét és egyszerűségét csakúgy, mint a végrehajtást, (kiszámítható és gyors bíróság). valamint a leginkább ajánlatos az adórendszert módosítani.

3. MELLÉKLET

João Meireles, Daniela Fernandes, portugál tanárokkal, illetve Marta Cereales és Carles Bartual Martín spanyol tanárokkal készített interjúm:

1. Mi a véleménye Spanyolország/Portugália versenyképességéről nemzetközi összehasonlításban?
Azt gondolom, hogy a portugál gazdaság kevésbé versenyképes és óriási nemzetközi problémákkal találja magát szembe. Nagyon függ a nemzetközi gazdasági helyzettől. A spanyol gazdaság hagyományosan erősebb gazdaság, mint a portugál, habár a munkanélküliség Spanyolországban igen magas.
2. Hogy alakult Spanyolország/Portugália versenyképessége az EU csatlakozás óta, mit gondol erről a tendenciáról, valamint mi alakíthatta így, mi befolyásolta?
Az EU-hoz való csatlakozás nagyon javította az ország infrastruktúráját, de a halászatban és a mezőgazdaságban negatív következményeket hozott a közös politika miatt. Portugália rengeteget veszített gazdaságpolitikai döntésekben (saját országában és az EU-n belül is).
3. Melyik területen és milyen változtatásokat javasolna, hogy versenyképesebb legyen Spanyolország/Portugália?
Új piac, új szövetségesek az EU-ban, belső termelés megerősítése, technológiai újdonságok befolyása.
4. Hogy látja Magyarország versenyképességét Spanyolországgal/Portugáliával összevetve?
Úgy vélem Magyarország Portugáliával szemben azonos szintű gazdasággal bír, bár más úton szerzi bevételeit, mégis önálló.
5. Melyik terület hasonlít, melyik különbözik a 2 ország között?
Magas import behozatal a fogyasztói társadalomban és társadalmi támogatás (TB., családi pótlék), de ugyanúgy, mint Portugália, a nemzeti termékeikből és a turizmusból is jelentős bevétel folyik be.
6. A piaci méretet mennyire tartja befolyásoló tényezőnek a versenyképességet tekintve?
Nagyon befolyásoló, így erősebb belső piacra van szükség, és segíteni az új piacokat.